

М124215

У2

Д44

Василь Діденко ДИВОКРАЙ

Мрако не абако

УЗ
Д.44

Василь
ДІДЕНКО

ДИВОКРАЙ

Поезії

У
М 124215

7

Київ
Видавництво
художньої літератури
«Дніпро»
1987

Дніпропетровська обласна
бібліотека
ім. О. М. Горького

84Ук7—5
Д44

Стихам современного украинского советского поэта свойственно вдумчивое отношение к традициям отечественной поэтической культуры, своеобразие лирического мировидения, обостренное чувство красоты родной земли. В книгу вошли лучшие стихотворения поэта из его предыдущих изданий.

Д $\frac{4702590200-106}{M205(04)-87}$ 106.87

© Склад, художне оформлення.
Видавництво «Дніпро», 1987 р.

«ЗАЦВІТАЙ, КАЛИНО» (1957)

ЗАЦВІТАЙ, КАЛИНО

Миколі Сомові

Зацвітай, молода калино,
Серед тихого повесіння.
Чиста хвиля до тебе плине,
Омиває твоє коріння.

Це ж тобі од вітрів не ламатись,
Білим цвітом шуміти над світом,
Свіжих сил у землі набиратись,
Добрим полум'ям пломеніти.

Неподоланому народу,
Солов'їній моїй Україні
Над каміння, над сині води
Ти про щастя шуми, калино!

Це ж тобі у легенькі хати
Слати цвіту твого привіти.
Це ж тобі там, де ходить мати,
Виснуть ягіддям над граніти!

* *
*

Із клумб осіпних мерзлі квіти
Рукою ніжною візьму
І біля серця буду гріти,
Щоб їх віддать... Кому? Кому?..

Що карі очі десь далеко,
А сині — синім не любов...
Прощальний круг снує лелека
Над тихим пурпуром дібров.

В п'янкій печалі гнуться віти...
О серце, піснею плесни!..
Я чую, чую в мерзлих квітах
Солодкі подихи весни.

ПЕРВОЦВІТИ

За селом у нас ліс,
Є первоцвіти в нім.
Я до тебе прийду
І про них розповім.

Між столітніх дубів,
В березневій імлі
Проклювали вони
Чорне лоно землі.

За селом у нас ліс,
Є первоцвіти в нім.
Їхній трунок живий
Я внесу у твій дім.

Прийдуть зими в житті,
Стануть скроні білеть.
Од первоцвітів ми
Будем завжди хмільть.

* * 1

*

Веселка, наче вишивка,
Лягла на груди хмар.
Намокла біла вишенька,
Схилилася на яр.

Із косами русявими
Дві дівчинки пройшло.
А я стою між травами,
Дивлюся на село.

Там братик мій сопілкою
Тривожить голубів.
Там під рясною гілкою
Я дівчину любив.

Від мене трохи вищенька,
А губи — наче жар...
І плаче біла вишенька,
Схиляючись на яр.

* * *

*

«Знову заходу крила червоні
Тихий вечір над гаєм підніс...» —
Я писав тобі пісню в вагоні
Під ритмічний перестук коліс.

Я не знаю, в яким інституті
Ти навчалась і вчишся тепер,
Але очі твої — незабуті,
Світлі очі з блакиттям озер.

Ти мені ще напишеш, можливо,
Про ту пісню під ритми коліс.
Тільки я неспокійний, мрійливий
За тобою сумую до сліз.

Підборіддям зіпрусь на долоні:
Чом же звістки від тебе нема?
А на заході крила червоні
Тихий вечір над гаєм здійсма.

* *
* .

На землю яблука рум'яні
Скида розгойдане гілля.
В легкому сизому тумані
Біліє гречка звіддаля.

Степ дише теплою ріллею
І ароматом буйних трав.
Простую рідною землею,
Яку навіки покохав.

* *
*

Край городу вишні білі
Наробили заметілі —
Розметали пелюстки...
Через трави буйнохвилі
Бджоли мчать золотокрилі
До манливої ріки.

Я беру в долоню гілку,
А вона: «Пусти, Васильку»,—
Ніби шепче поміж трав.
...І співає десь сонілка
Про дівчину-перепілку,
Ту, що вітер цілував.

* *
*

Свіжо пахнуть медом
Будяки червоні,
І джмелі мохнаті
Все гудуть над ними.
Десь далеко тане
Відгук паровоза...
А земля — мов сонна.

Ні, це лиш здалося,
Бо солодким вітром
Знов вона дихнула,
І мені від того
Стало так приємно,
Мов після розлуки
З матір'ю зустрівся.

Між зелені вівса,
В шелести волоття
Шлю привіт дівчатам,
Що ідуть по стежці.
А ген там біліє
Мрійно полустанок,
І зітхає далеч.

Свіжо пахнуть медом
Будяки червоні,
Та джмелі мохнаті
Все гудуть пад ними.
І співучо тоне
Відгук паровоза...
А земля, мов пісня.

* *
*

Присох листок у хатньому теплі,
Лягає плід на сиву руту-м'яту,
Й рожеве сонце пада на загату,
Бо вересень проходить по землі.

І потяглись високі журавлі
Над лісом золотисто-багруватим.
І, до весіль готуючись, дівчата
Вже короваї місяць на столі.

О люба осінь у яснім селі!
Тебе я знову хочу зустрічати.
І вас, мої ровесниці малі,

Що так співали, мріяли про свята,
І вересень в оранжевій імлі,
І на стіні сухі пучечки м'яти.

*   *
*   *

Іде весна по семицвітнім мості,
З долоні сипле квіти запашні.
От скоро клен, зрадівши юній гості,
Шовками китиць загойда мені.
Верба зелене знамено підніме
Понад просохлим шляхом степовим.
Полину в далеч ріллями крутими,
Де од моторів в'ється сизий дим.
З вікна «ДТ», замащений, веселий,
Мене позве рукою тракторист,
А небо в трави райдугу простеле,
І нам по ній захочеться пройтись.

«ПІД ЗОРЯМИ ЯСНИМИ» (1961)

СУРМАЧ

Андріїві Малишкови

Він прийшов, натруджений походами,
Портупею скинув із плеча.
Рідна річка голубими бродами
Привітала з бою сурмача.
І сказало сонечко: — Заблискаю! —
І сказала вишня: — Зацвіту! —
А земля привиділась колискою,
Що гойдає щастя й доброту.
І пісні, ромашкою заклечані,
Поміж люди серце понесло,
Усміхнувшись Києву й Донеччині,
Звеселивши Черемош і Псло.
І в дзвінкій, мов сміх, аудиторії
Ми ведем розмову запальну
Не про давні мандри та історії —
Про його одвагу буряпу.
Гомонять громи із явориною,
І чарує мова цілий світ
Золотою нашою Україною,
Лебединим летом наших літ.
Він прийшов, натруджений походами,
Портупею скинув із плеча.
Рідна земле! Синню-небозводами
Уставай із пісні сурмача!

*   *
*
*   *

Не мені сидіти в хаті сидьма,
Край вікна журитись не мені.
Ходить осінь — жовтокоса відьма,
Сипле в трави ниті срібляні.

Не мені жоржину росянисту
Класти в книжку, я ж бо юний, гей!
Через гори сонячного листу
Прокидаю стежку до людей.

*   *
*
*   *

В селі копають картоплі,
Зривають пізні помідори...
Прносять пісню журавлі,
Не по-осінньому бадьорі.

Десь чути гелгання гусей,
Таке сумливе й неповторне.
А в глибині моїх очей
Відбилось поле сизо-чорне.

Коротким дням ведеться лік
Недорогого щастя ради...
Будь славна, осене, повік
За всі прості твої принади!

*   *
*
*
*

Біля воріт весільні коні,
У гривах китиці червоні.
Мажорить міддю листя клена,
Гримлять тарелі, бубон б'є.
І хоче плакати наречена,
Та чорнобривець не дає.

ХОДИМО

Ні, не в зашленому томі —
В душі я слово це знайшов.
Зі мною в далі невідомі
Ходімо, дівчино-любов!

Я не вклонюся долі-скнарі
Й вітри стрічатиму круті,
Коли дві зірки темно-карі
Мені світитиме в путі.

*   *
*
*

Скоро осінь... Та що в тім лихого?
Я ж бо серцем іще не холов.
Зелен хмелем пропахлі дороги
У твій дім приведуть мене знов.

Я в наївно-хлоп'ячій покорі
Над тобою обличчя схилю.

А у вікна дуби чорнокорі
Нашумлять нам бентежне «люблю».

Скоро осінь... Незлобно і тихо
Привітаймо сьогодні її.
Це ж вона по-весняному диха
На дороги твої і мої.

* *
*

Жито краї дороги
В золотім диму.
Націляє роги
Місяць на нітьму.

Ген у далечіні,
Мов пшоно, зірки.
Тихо. Сплять на сіні
Стомлені дядьки.

Пахнуть дикі ружі
Одшумілим днем.
Може, й ми, мій друже,
У степу заснем?..

* *
*

Помереж мені, мила, сорочку
У червоні і чорні квітки,
Щоб сплелися у щастя віночку
Наші долі на довгі роки.

Щоб мене і любистком, і хмелем
Обвівало просте полотно.
Щоб ішов молодим і веселим
Я з тобою в житті заодно.
Щоб ніяка мальована зваба
Не затьмила твого ім'я.
Щоб і в жовтні, подібно до граба,
Кликав барвами провесінь я.
Щоб хотіли у час передзілля
Ми фіалки в гаю віднайти.
Щоб до нас на весняне весілля
З рушниками ішли старости.
Щоб у мові твоїй і розмові
Мені голос твій солодко пах.
Щоб лягли кольори малинові
На свайбових твоїх рушниках.
Помереж мені, мила, сорочку
У червоні і чорні квітки,
Щоб сплелися у щастя віночку
Наші долі на довгі роки.

* *
*

Чи тому, що ти збирала
Полуниці лісові,
Чи тому, що ти зривала
В житі квіти польові,
Хочу я, щоб цілувала
Ти мене у сон-траві.

Хочу я, щоб говорила
Ти про молодість мені,

Що хмелила-захмелила
Нам чуття на довгі дні,
Хочу я, щоб ти навчила
Пити радіщі земні.

* * *

*

У весняного сонечка полиску
Грає променем давня любов...
Зацвітай мені, дівчино-проліску,
В пізнім шумі веселих дібров!

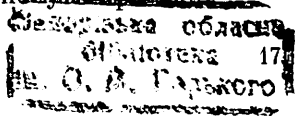
Я нітрохи тепер не приховую
За тобою палкої журби,
Де стелили мережку шовкову
На осінню стежину граби.

Моє серце в Дунаї і в Ятрані
Давніх болів змива каламуть.
І не думи, печаллю роз'ятрені,
А пісні за тобою встають.

Хай до тебе глибокими руслами
Плине мови нехитрої плин,
Хай вона березневими буслами
Зве й тебе до подільських долин.

Хай тобою посаджені паколи
Розів'ються в калиновій гай.
Хай багрянні калинові факели
Нам і в жовтні шепочуть про май!

124215

У весняного сонечка полиску
Грає променем давня любов...
Зацвітай мені, дівчино-проліску,
В ніжнім шумі веселих дібров!

МАТИ

І народила. Й сповила. І слово
Навчила мовити. І напуття
Дала мені, щоб я своє життя
Не збур'янив, а скрасив колосково.

Матусенько! Мої вже старости
Заводять нині про сумне й веселе.
Пливуть згадки. І хтось говорить: «Леле!
Невже це справді посивіла ти?»

То все пусте, що вороття не буде
Літам, які вже зникли вдалині.
Про тебе той ніколи не забуде,

Кого ти по стежках і по стерні
Проносила й казала: «Бачте, люди,
Мале, а вже всміхається мені».

БАТЬКО

Я задивлявся на руки мозолясті,
Коли з села на станцію ішов.
Але не смів до них свою любов
Укласти в слово. Гірше від напасті

Хвальби не терпить він. Та знов і знов
І оре, й сіє; і думки вихрясті
В болючій скруті і в жаданім щасті
Несе полями чистий, сивобров.

Він став назавжди в шереху суворі
Людей труда, що оновляють світ,
Що не схиляють чола у покорі

І, з життєвих зіходячи орбіт,
Ділами світять, наче вічні зорі,
Синам і дочкам у розгоні літ.

«ЗАПОВІТНА ЗЕМЛЯ» (1965)

ЗАПОРІЖЖЯ

Домнами в горизонти вросло Запоріжжя,
Людською радістю в серце моє.
Білі квартали, як білі яхти,
Бринять на зеленому вітрі.
Турбінами Дніпр туркоче.
Перлисто сміється вода.
Мрійно, бентежно, співучо
Сонце на вії капле.
Дневі моєму, світе,
Мандрівка в прозорість пахне.
Яблуня цвітом гоїднула —
Білі квартали побігли,
Домни, Дніпро, горизонти.
Котить землею вітер,
Вітер буйний!

* *
*

Вулиця моєї милої
Найпривітніша у світі —
І в снігу сліпучо-білому,
І в дерев пахучім цвіті.

Вечори сурмлять, колишучи
По зорі на кожній віті.

На асфальти човник місяця
Опускає срібні сіті.
І доми стоять, мов писані,
Мов у чарах перемиті.

Та чи ж я коли труситиму
Золотого щастя сіті?
Серденько моєї милої
Найпримхливіше у світі.

* *
*

Віщують осінь яблука червоні,
Що на землі сестричка їх збира.
Ї гудуть вітрів баскі зелені коні
Про заметіль кленову край двора.

А біля тину горлиці-дівчата
Спилились тихо, сіли на траву.
— Іди до нас, поезіє чубата! —
Котрась говорить, вигнувши брову.

Ряхтять у косах нагідки й волошки...
І до дівчат, гортаючи гілля,
Кочуся я, мов той Котигорошко,
Даю червоні яблука з бриля.

* *
*

Лине днина тепла і прозора
На Славути води золоті...
Я ввімкнув човнового мотора —
Тільки бризки й вітер на путі.

Залибки до Хортиці пристанем,
Брезентовий зведемо намет.
І що ми не рівня марсіанам —
Я скажу коханій тет-а-тет.

З очерету зроблена міцного
У моїх руках загра дуда
Про любов до простого й земного,
Що без нього — й раю не шкода.

ПІСНЯ

На долині туман упав,
Мак червоний в росі скупав.

По стежині дівча ішло —
Тепле літо в очах цвіло.

На долині туман упав,
Білі ніжки в росі скупав.

Попід гору дівча ішло,
Мак червоний в село несло.

За дівчам тим і я ступав,
Бо в долині туман розтав.

ДУМКА

Дрімотні далечі розливи
Колише лагідна земля.
— Дійти б до неба! —

Чорнобриве
По стежці тюпає маля.

На будяках зриває квіти
І знову дума про своє:
— На хмарку б сісти й полетіти
Туди, де сонечко встає.

З оцих жартуємо «ідей» ми,
Хоч теж малі були колись.
Та мати з яру навперейми
Біжить і свариться:
— Вернись!

* *
*

Вже квіти осені останні —
Жоржини милі одцвіли.
У вітру тихім воркотанні
Сади із срібної імли
Безлисті віти простягли
Зимі у білому жупані.

Вже ми забули хмелю пошум
І плин багряних вечорів
У літі бабинім погожим.
Та день новий в серця заплів
Зимову казку яворів,—
І ми всміхаємось порошам.

ТАВРІЯ

Вдарю в сонячні литаври я —
Підуть луни поміж піль.
Золота, картата Таврія
Випливає з-понад ріль.

В горизонт бринить тополями,
Щоб мені до них дійти;
Щоб за синіми роздоллями
Інші вгледіти світи.

ВІХОЛА

Де ти, вранішній туманець?
Де ти, дощичку? Нема.
Навинулася зима:
«Ну-бо, віхоло, у танець!»

А щоб глею не місити —
Почала сніжком трусити.

Вечір — віхолин коханець —
Срібляний одяг жупанець.
По сніжку пройшовся рипко:
«Прошу вас до танцю, рибко!»
Кружить-в'ється легкома.
Рада й віхола сама
В козачкові біля хати
Білим станом повихати,
Розпустити джерегелі
На засніженій постелі.

СИНОВІ УКРАЇНИ

Павлові Романовичу Поповичу

Запорошує Всесвіт планету
Пелюстками рум'яними зір...
Лине час... Та не кане у Лету
Космонавта вкраїнського зір.

Це про тебе у снім роздоллі
Журавлині співають ключі.
Це про тебе шумлять нам тополі,
Розпрозорену зелень в'ючи.

Наша доля устала з туманів,
Піднялась до висот із низин.
І закоханий в зорі і в Капів
Зустріча тебе рідний Узин.

Це тобі світла мріється траса
У далекі, незнані світи.
Це тобі із народом Тараса
Козаком-зореплавцем іти,

Де сонечко — полянами,
А журавлі — лиманами,
А вечір — Україною,
А мати — в гай стежиною.

ЗАКЛИК

Друже! Поїзд часу лине!
Душу всю — його вітрам!
Не зважаймо на хвилине,
Пам'ятаймо дальнє «там»!

Не піддаймося утомі,
Щоб дійти нам до пуття...
Цілий світ у сизім громі
Непритихлого життя!

ПРОВЕСІНЬ

Вже пахне проліском відлига,
І явір соком набряка.
Зима холодна ледве клига,
Від сонця в затінок тіка.

Зачувши квітня дужі гами,
Біжать із підплигом вітри,
Щоб швидше пружними ногами
Малеча міряла яри.

Уже джерела б'ють прозорі
У лісовій гущавині.
Уже не хиляться в покорі
Перед снігами теплі дні.

Уже і поле, наче книга,
В ясних очах трудівника...
Зима холодна ледве клига,
Від сонця в затінок тіка.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

К а н т а т а

1

У душу народу і чесну, і щирю
Плюють недомудрі пани.
І як же тут вірить цареві-кумиру,
Як воля конає у порах Сибіру,
Як правду гризуть кайдани?

Провісними струнами кобза рокоче:
«Загине, загине — хоч як там не хоче! —
Наруги страшної змія».
Тарасе! Твоєю журбою клекоче
Сумна Україна твоя.

2

Воскрес Наливайко, устав Гамалія,
Повстав невмирайло Богун.
Страждених, похилих натхнула надія,
І землю хитає стоклична подія:
Виходять мільйони із труп!

Вогненними струнами кобза рокоче:
«Загине, загине — хоч як там не хоче! —
Наруги страшної змія».
Тарасе! Твоїми громами гримкоче
Жива Україна твоя.

3

Вітаючи далеч весняну, прозору,
З тобою ми йдемо у віки,

Плекаючи в думках твоєю непокору.
І вічність крилата па Канівську гору
Кладе росянисті вінки.

Натхненними струнами кобза рокоче:
«Не вернешся, кривдо, не вернешся, ночє!»
І зір твій нам юно сія.
Тарасе! Пломінням твоїм палахкоче
Безсмертна Україна твоя.

* * *

*

Хіба Дніпро глибінню втане,
Хіба могила западе,
В якій ти спиш, ясний титане —
Тарасе любий?

Таж ніде

Немає сил, які б змогли
Вчинити це.

Вже проросли

В нас вічності незламні крила.
І тих, кого земля укрила,
В серцях нам очі тепло сяють.
До сивих круч летять орли,
І там, де бурі прогули,
Діди у внуках воскресають.
Не зотліла в домовині
Китайка червона.
І Дніпро сягає плином
Квітучого лона.
Крушить-кришить білий камінь
Хвилею-горою...
І сміється красен Канів
Мовою дзвінкою!

ДОЩ

На світлі соняхи ввійнув,
Пробіг по яворах,
Із тучі синьо полоснув,
Линув, мов із відра!
Прогупав обрієм, труснув
Лататтю сребра.
На губи Всесвіту хлюпнув
Солодкого Дніпра!
Багряні жбурнув ціпи
На залізний тік
Та й побрів собі в степи
Зелен-золоті.

* *
*

Одфіюлетилась гроза,
Одвисли тучі кругойдучі.
І сонцю молитесь на кручі
Зеленобровий клен-козак.

Хвилини падають дзвінки,
І ронить сльози він у щасті,
Мов гладять кучері вихрясті
Йому тополі хутірські.

* *
*

Все відкину — її золотаві павіти,
Й павутини сріблясті волоконця,
Щоб тебе сьогодні зацікавити

Казкою оранжевого сонця,
Що його у груди вклала ти мені
Для журби, для щастя вогневого.

Як же легко нести сонце імені,
Дорогого імені твоїого!

* *
*

Позаду вже Київ і Ніжин.
Тріпоче хурделя густа.
В бору білоруському сніжень
Зелені ялини хита.

І вітер задуманий лине
Крізь білу співучу імлу...
Стоять, мов дівчата, ялини
У срібнім зимовім пилу.

Над хвилями снігу, над нічю
Сузористе небо звиса —
Це в душу мою мандрівничу
Струмить Білорусі краса.

* *
*

Лягла в малиновій лямівці
На хмари хустка золота.
Гарячим пилом чорнобривці
Курна дорога огорта.

Одна лиш мить — і наді мною
Повиснуть зоряні світи.
Мовчу і марю далиною,
Якої, може, й не сягти.

ДОБА КОСМІЧНА

Не день — душа у квіти вбрана,
Не сонце — серце вдаль пливе.
Не обрій — голуба мембрана
Музичить лоно степове.
Далеких зір імла багряна
Сипів Землі до себе зве.
...Яка у біса там омана?
В безоднях вітер віти рве.
В ілюмінатор космоплана
Зорить безмежжя світове.
Це дух новітнього титана,
Якому чорно-гробове
Чуже, як гніт і як нірвана...
Земля синіє, мов з екрана...
Новітня, радісна, жадає
Доба космічна хай живе!

* *
*

Пливе листків червінь остання
За бистрим осені човном.
І квітнуть барвою прощання
Блакитні айстри за вікном.

Розійдемося, розлетимося...
Але тепер смішся ти
І не даш тобі в волосся
Блакитні айстри заплести.

МАЛЮНОК

Громи одгупали сердито,
З Дніпра веселка воду п'є.
Мій степе любнії! Це ж твоє
Ім'я казковістю сповито.

В електрощоглах виграє
Новітня слава басовито.
І запорізьке буйне літо
В литаври соняшників б'є.

Далекі луни-перелуни...
На колосків мідяні струни
Смичок гуляйї-вітра спада.

І шле літак мигтючі тіні,
І в маків світлому ряхтінні
Сміється днина молода!

* *
*

В посутенілому саду ми
Уже нічого не знайдем
Над пізній розцвіт хризантем,
Над золотої липи шуми.

Та в світ на чолах понесем
Печать веселої задуми,
Щоб у серцях осінні струми
Зористим прискали вогнем.

Не говори ж бо в ці хвилини:
«Красу життя, красу людини
Кришниця років поглина».

Хай море пристрастей вирує,
Щоб нам на голови не всує
Пороша випала сніжна!

«ДИВОСВІТИ ЛЮБОВІ» (1969)

*   *
*
*

Григору Тютюнникові

Приходить зрілість, як хороший друг,
Нервових днів порвавши коло.
Та глибше й глибше крає думки плуг
Моє у сум повите чоло:

А що ти зміг зробити на землі?
Чи сонце дав комусь у груди?
Чи слово ніс, як весну журавлі,
Таке, щоб дякували люди?

ДОВЖЕНКОВА ДУМА

До Десни, улюбленої зроду,
Мов у казці — красної на вроду,
Серце, линь у згадки на крилі,
Привітай простертій аж на воду
Білий цвіт на пружному гіллі,
Повноту високу небозводу
Над безмежжям рідної землі,
Освяти безсмертному народу
Чорні рани й чорні мозолі.

Гомоні укупі з земляками,
З їхніх слів усе бери до тям:
Майбуття, сучасне й давнину.

Провеснам, шматованим громами,
Ти платило чесно данину.
Не посмії лиш міряти на грами
Правди-волі сяїну дивину.
Бачиш: кривда лізе з кулаками,—
Лютій кривді витеси труну!

* *
*

Людині важко жити самотою.
Життя без друзів — що то за життя?
Потрібне їй і щире напуття,
І слово-лук, що тне утеклик з бою.

Свідомість бити ворога в лице
До неї не прийде сама собою...
Покритий забуттям, а чи ганьбою,
Вмирає всяк, хто забуває це.

* *
*

Україно, стань моєю долею,
Запашними зорями цвіти.
Далечінь хлюпнула комсомолію,
Пломенять калиною хати.

Україно, крильми яворовими
Бийся в груди, піснею шуми,
Обвівай у вітрі подніпровому
Наші чола, вгорнуті в громи!

18 ВЕРЕСНЯ

Я — країна Україна —
на горі калина!

П. Тичина

Обірвала струни її приструнки
Павутинна осінь.
Я летів до Вас од пристані,
Тільки ж Ви — назовсім.

Од каштанового шереху,
Од облич нервових —
Мов пішли вклонитись берегу
У гайках вербових.

А як виклали вінками
Ваше узголів'я —
Било в серце молотками,
Наче ніч зустрів я.

Тільки брови сиві бровляться
Над чолом, мов крейда.
Чорні коні рвуть копов'язі —
Хто той сум перейде?

Перетнула струни її приструпки
Павутинна осінь.
Понад Вами — пісня Лисенка,
Тільки ж Ви — назовсім.

Од каштанового шереху,
Од облич нервових —
Мов пішли вклонитись берегу
У гайках вербових.

А як свіжую могилу
Вивершили цвітом —
Бачив я Україну милу
Із сумним привітом.

Попливло в людській шерехи
Слово горде, а не шерехи:
— Я — країна Україна —
На горі калина!

ЗАПОРІЗЬКИЙ РОЗМАЙ

Миколі Лиходіду

Мене позвуть Любов і Дніпрельстан, —
І я лишу автобус біло-синій,
Де над стовпи нових електроліній
Тополя пружить свій дівочий стан.

Землі — зеленій донечці єдиній —
Наточить сонце меду повен жбан,
З віків минулих прибіжить тарпан
Із тирсою на гриві і на спині.

Його ніхто не вловить, не впряже,
Бо став давно він казкою уже.
Але ж ця казка мила і цікава,

Немов веселки вишиті рукава,
Що десь цвіли у степу далні,
Коли минав сімнадцятий мені.

* *
*

Синіє вечір. У воді
Одбився верб зеленій пух.
Усім, що зараз молоді,
Весна аж забиває дух.

Ніхто їй не здумає про те,
Що швидко промайне вона
І пелюстками замете
Знайому стежку до човна,

В якому легко так плилосьь
І вимовлялося «люблю».
Одійде все, що не збулось,
Додасть у спомини жалю.

Але їй тоді, їй тоді, їй тоді
Мені запахнуть береги
Човном на весняній воді,
Буянням світлої жаги!

* *
*

Ще бунт вогню у забуття не канув,
Ще хмар сяга чоло Сковороди.
Ще горнеться зеленогорий Канів
До рідної дніпровської води.

Ще стеле цвіт Шевченкові дороги,
І цілий світ ім'я його несе.
Ще в нас доволі і снаги, і змоги
Жароту дум плекати над усе.

І не смію тебе я тривожити
В голубому чужому авто.

Давню весну, у спогаді збуджену,
Зогріваю своїми грудьми.
А тебе, неціловану суджену,
Домальовую пензлем зими.

Перехитує вітамп білими
Яблуневпій задуманпій сад.
Юних днів, хоч би як там хотіли ми,
Не вернути ніколи назад.

* *
*

Цього листа пишу тобі з готелю —
Тут килим є, і квіти, і вино.
Та мріється, немов колись давно:
Ввійти б скоріш мені у ту оселю,

Де рушників холодне полотно
Вклучала ти лапатим листом хмелю,
Де на твою, пропахлу сном, постелю
Шле пізній вечір сяйво крізь вікно.

О яско-дівчино! У ясеновім шумі,
У ніжній мрії і в прозорім сумі
Мене ти нині згадуєш, либонь.

Тож, линучи у далі оріопні,
Відчути хочу я твої долоні
І губ твоїх малиновий огонь!

* *
*

Од твоєї шовкової ласки,
Од шумливих ночей на мосту
Задививсь, мов дитина з коляски,
Молодик на траву золоту.

Щось є вічне у наших поривах,
Хоч не вічні ні я, ані ти.
Од твоїх запитань чорнобривих
Я не можу нікуди піти.

Дай же губи і плечі покірні,
Лиш докорів не треба ніяк.
Хай над нами озера сузірні
І в полях розпускається мак.

Од твоєї шовкової ласки,
Од шумливих ночей на мосту
Задививсь, мов дитина з коляски,
Молодик на траву золоту.

* *
*

Дарує осінь яблукам рум'яним
Солодкий сік, листків прив'ялих дух.
Пташиний гамір між гілками вщух,
Сивіє сад, укутаний туманом.

Прозорих павутин повільний рух
Спливає сном забутим і коханим.

Береться кущ малини будь нетьмяним,
Прозеленіти до зимових скрух.

Чи ба! Отак ми й зчутися не встигли,
Як дні оті ласкаві й теплі збігли,
Та не до речі, мабуть, тут журба,

Адже вінок із пурпуру і злота
Любов наділа — і в її ворота
Весільних дружок увійшла юрба.

ЖУРАВЛІ

Може, білого цвіту насиплють вітри?
Може, дощ голубий завіта з-за гори?
Я дорогу пройду не одну і не три,
Де кричать журавлі, де шумлять явори.

Може, мова знайома долине з гаїв?
Може, мати питає: «Чи пив ти, чи їв?»
Може, віти із батькових рідних країв
Зачарують мене, мовби повів маїв?

Може, казку шовкову розкаже земля
Про замріяний степ і про тирси поля?
Може, вечір ясний, фіалковий здаля,
Яворам моїм зір на добро навіділя?

За тесові мости, за широкі двори
Я дорогу пройду не одну і не три —
Може, білого цвіту насиплють вітри,
Може, дощ голубий завіта з-за гори.

ПЕРСТЕНЬ

У багрянім гаю біля стежки глухої
Мідний перстень я в листі знайшов —
Знак прощання сумного чи стрічі палкої,
Знак мовчання чи ніжних розмов.

Хто тут гаряче плакав, сміявся, бентеживсь?
Кроки тут одлунали чиї?
Павутинням той перстень давно помереживсь
У квапливій хвилині течії.

Серце, що нам далеке, незнане, забуте?
Чом же ти стукотиш, стукотиш?
Є в надії і в персні бальзам від осмути,
Як морозами пахне спориш.

ДРУГОВІ

Знову серце стиснеться до крику,
Щоб, — хай осінь клени сиві тне, —
Був я сином буряного віку,
Оминав марнотне і дрібне.

Не спішив до смутку на пораду,
Золотими долами ішов,
Виглядав з-за батьківського саду
Злив шумких для босих підшов.

Щоб темницю знав Кармалюкову
І могилу тиху Кобзаря.
Щоб у серці виплекав я мову
І була та мова, як зоря!

Щоб до верб зелених між ярами
Я летів, привіт шлючи вітрам,
Коли «стали діти школярами,
І синиця дзвонить школярам»¹.

Цілував би маму у волосся,
Що зсіклося в нічку грозову.
Щоб коли і внав би — їй здалося,
Їй здалося: в друзях оживу!

* *
*

Чогось так жаль мені була
Тих пошумів легкого плаття,
Тих зір ясних, що, мов дива,
Пливли кудись поміж латаття.

Чогось так жаль мені весни
І слів, од тебе вперше чутих.
Веслюють осені човни
До берегів напівзабутих.

НА СІНОКОСІ

Бруска узявши, косу і граблі,
Я знову там, де трави при місточку...
І сонце, й піт вибілюють сорочку,
І в груді б'є пахучий дух землі.

---

¹ М. Рильський.

Напруга рук, шикуючи покоси,
Мене гойда, як хвиля корабель.
А потім сіно ляже під рубель,
Хмаркам віддавши пребагаті роси.

Було це все і прадідам відомо,
Як льоту шум для сокола й орла.
Та праця, навіть в образі старому,

Хіба тепер для щастя замала?
Благословенна будь, цілюща втомо,
Окроплена росою із чола!

* * *

*

Колись до тебе в гості завіта
Під саму хату рідних верб чота,
Що перед ними, як забуті зваби,
Цвіли весною несумні кульбаби,
Й далекі хмари, мов старі знайомі,
Клубочились, пливли у перегромі,
І ти захочеш, занедбавши скруху,
Обожнити не ґаустівську мить,
А вітер цей, що вербамп шумить,
Що натрусив тобі на плечі пуху.

«ДЗВОНЯТЬ КОНВАЛІЇ» (1972)

ЧЕРНІГІВ

Нема, немає печенігів,
Не б'ється вже хоробрий скіф.
Та оживуть і казка, й міф,
Коли гукне віки Чернігів.

Тут кожен храм і кожна брама
Несуть віків забутий слід.
Старі дива вгорнула яма,
Укрив деснянський синій лід.

Пішли й хозари за квазари...
Чи як сказать? За крайню грапь.
Мовчать сторіччя. З уст — ні пари.
Нове встас, куди не глянь.
А ти князюй, пізнання чаре,
Стрілою щастя серце рань!
Немов зерно у стиглі ріллі,
Легенди шли золотокрилі
Мені й незнаним юнакам,
Що теж довіряться вікам.
Що і часи безмовні, давні
Й пізніших літ віднайдуть слід,
Коли ішов між дітки славні
З байками Глібов Леонід.
Цей град возніс на слави кряжі
Ясних полян славетний рід,

Що крила випростать одваживсь,
Віки рятуючи від бід.
«Черінь і чернь. Слов'янка в сажі.
Черниця носить грішний плід», —
Сміялись хижо зуби вражі,
Та злий напасник густо блід,
Коли вставав слов'янський рід
І клав на діл кольчуги й мажі,
А плечі й голови — під спід.

Згнили мечі — неволі стражі,
В музеї ліг іржавий ферум.
Про даль віків, про княжий терем
Співа лиш думка над папером.
Таять незнане
Чорні ріллі.
П'ють полум'яне
Серця хвилі.
Давно часи минули княжі.

Згнили й напасники, що йшли,
Неначе зміїща з імлі
На нашу землю із мечами —
І тільки вітер над корчами!
Де за навалою навалу
З лиця землі мій предок стер,
Чернігів крила розпростер
З-понад улюбленого Валу.
Під печенізькою стрілою
Не буде кривдного розбою.
Не буде стогону й пожарів
Із ласки хижої хозарів.

Де небо крякало круками —
Цвіте любов понад віками!

Таїть багато дивних збігів
Повитнії славою Чернігів,

Де кожна вулиця, як міф,
Де я відчув себе, як скіф.

Пливи у даль, широка Десно,
Шуми про щастя ясповесно.

В нову добу старі пейзажі —
Мов насма бабчиної пряжі.

Дівча, як пісня (личко юнеє!),
На мене зорить, сміх вилунює.

Таять незнане
Риси млі.

П'ють полум'яне
Серця хвилі.

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Я в серці збережу не тільки дату,
А й днину київську морознувату,
Якої так тепер мені шкода,
І східців скрип на ганку, й ту кімнату,
Призначену для муз і для труда.

Ту усмішку ласкаву, мудру й просту
(По-батьківськи він зичив сили й зросту):
«Плакайте мову — мальви з рукава!»

Утомі й примсі не підніс він тосту,
Увесь — жага, хоч сива голова.

Хіба ж мені тої поклик не цвістиме:
«Повік я молодпій, бо з молодими»?
Хіба ж не він, Тадейович Максим,
Мене в житті, немов зоря, вестиме
У плині весен, осеней і зим?

Приходить знову березень із рястом,
Що вже розливсь під сонцем променястим,
Зачервонів із київських узлісь.
Тут кожне серце повнилося щастям,
Як простував Тадейович колісь.

Тут він любив у весняних озерах
Блакить небес, як лірику в паперах,
Довірених нащадкові свому.
Тут кожна гілка дарувала шерех
У срібні ранки сивому йому.

Тут восени він під ягіддям глоду
Рушницю брав, зарошену зісподу,
І тихо брів на сонячні місця.
Нікому кривди не чинивши зроду,
Не міг він птахам ставити сільця.

Я в серці збережу не тільки дату,
А й днину київську морознувату,
І ялинковий стишений мотив,
І східців скрип на ганку, й ту кімнату,
Де він мене у путь благословив.

* *

*

Прикопано троянди. Світлий сум
Зронив мороз на землю схоłodнілу,
Що вже певдовзі вдягне одіж білу,
Хуртеч розгульниць слухатиме шум.

Несу любов, на ласку згоłodнілу,
І жду повернення твого. А нум,
Полишмо прикрощі, забудьмо чвари
Таки ж зима не буде вічність цілу!
й глум:

Моя далека ніжносте! Зажди,
Не поспішай сварити, як завжди,
Докори слати в кожному абзаці:

Троянди в сад увійдуть, як весна
Тобі у вічі гляне із вікна,
Бо їхній цвіт — жива корона праці.

* *

*

В зимовім лісі обліта
Дубове листя шурхотюче.
І де ти ділась, віхол туче,
Ніхто про тебе не пита.

В заметі солодко тропі.
Вона од кроків тьмяно-сива
Й така по-своєму красива,
Мов перевесло на снопі.

* *
*

Рясному снігові не досить
На землю ковдрою лягти.
Він у хурделі права просить
Верхів'я сокора сягти.

Він обіцяє легко витись
Над жовто-сонячну свічу,
Щоб нам на нього надивитись,
Намилуватись досхочу.

Він кучугури попаносить
Попід самісінькі хати...
Рясному снігові не досить
На землю ковдрою лягти.

Він не витримує спокою,
До неба вихори здійма,
Щоб, запашну стріпнувши хвою,
Нова вродилася зима.

ВЕСНЯНЕ ПРОБУДЖЕННЯ

Іще імла вкриває синя
Безлисті, чорні дерева.
Але солодких чар богиня —
Весна вже в човні проплива.

Добриденень, жайворонку й чапле!
Добриденень, сонечко ясне!

Із стріх вода весела капле,
Зимові прикрощі жене.

Де ще стоять гаї поснули,
Я свіжий вітер перейму,
Щоб колихав синочка в люлі,
Співав про котика йому.

Із стріх вода весела капле
І цим зворушує мене...
Добрідень, жайворонку й чапле!
Добрідень, сонечко ясне!

* *
*

З голубої крихти льоду
В лузі марець топить воду.
І не згледівся — овва! —
Грає повінь, виграва.

Од верби однесло човен,
Стугонять-шумлять вири.
Цілий світ весною повен,
Що ти там не говори!

Чи ж мандрівочка не пахне,
Як вода реве-гуде?
Скоро стежечка підтряхне,
В ліс і в поле поведе.

* *

*

Чому, прозора весно, плакати
Слізьми рясними ти взялась?
Набридли цвіль скидайте, закути,
На сонце, хмелику, вилазь!

Летить, вітри: зелений розшум
Уже примаривсь яворам.
Несить із повівом хорощим
Натхнення світлій тарарам.

Земля-чорноземля розкинула
Пахучі коси: здрастуй, дню!
І в мрії-марева поринула
Душа степів: дзвеню, дзвеню!

То срібний жайворон. Гонитву
За ним спинила сила скрут.
Співає світ, що виграв битву,
Од зимових звільнившись пут.

Лежить рука моя на заступі:
Буяння славлю я — не сні...
Співає світ, летить у наступі
Непереможної весни.

Яріти квітами аж проспється
Пахуча грядка у саду.
І хата жде у вікна просинця
Отак, як проліска я жду.

Земля-чорноземля живісінька
Береться вруна відтінить.
І не вгава краплинна пісенька,
Бринить, бринить.

ДЗВОНЯТЬ КОНВАЛІЇ

Дзвонять конвалії срібно.
Гай — мов зелений туман.
Дощик дрібнюсінько-дрібно —
В пригорщу, в пелену, в дзбан.

Губи у губи жадібно.
Пружно — і перса, і стап...
Дзвонять конвалії срібно.
Гай — мов зелений туман.

РИБАЛЬСЬКА УСМІШКА

Просто їй поетично зветься плеса:
Мокісве, Чорне, Казанок.
Це така моя тепер адреса
Між барвистих лугу сторінок.

У дядьків я вчуся не брехати:
Тут на щастя тисяча прикмет —
Впливас щука на півхати,
Окуні толочать очерет.

СОНЯШНИКИ

Закохані у вітру гами,
Понад картоплю й огірки
Яскраво-жовтими чубами
Метляють соняхи-братки.

Коли ж осіння прохолода
До них прилине із полів,
Їм, певно, літа буде шкода
І рано втрачених чубів.

*   *
*
*
*

Чи перебрóдив ти ліси
Од сіл на відстані чималій,
Коли не струшено з конвалії
Разків прозорої роси?

Чи сумував ти за дівчам
Поміж сосновими гілками
І стрів омріяне роками,
Своїм не вірячи очам?

Чи ніжним настроєм своїм
Ти вірний, мов лебідці лебідь?..
Це все покличе коли-небудь:
«У май, у молодість ходім!»

*   *
*
*
*

Розпрозорену синь вересневого неба
Розтинають грудьми вожаки-журавлі.
Цокотухи-дівчата говорять про тебе,
Хоч давно вже немає тебе у селі.

По-весільному грає троїста музика,
Зелен ясен шумить біля твого двора.

І повз хату твою із піснями і криком
Парубочить-простує напівдівора.

Орачі ж, ковалі — чорночубі друзяки,
Мов брати, тютюнцем пригощають мене.
І не хочу вже дружб я шукати п'яких,
Тільки ця хай ніколи в житті не мине.

І нічого в житті мені більше не треба,
Тільки б ти повернулась у рідне село.
Цокотухи-дівчата говорять про тебе,
Щоб мені спокійніше на серці було.

*   *
*
*
*

Де ламка, тендітна папороть
Ще росте, як у маю,—
Золотим циганським табором
Стала осінь у гаю.

Всі куці перетуманила
На горбах і в низині,
На дітворах любо глянула,
Осміхнулася їй мені:

«Не за плату, не за грошки —
Задарма віддам скарби:
Горобини повні кошики,
Зілля, жолуді, гриби».

* *
*

Розливає тепла осінь
Дощ по рейках і по шпалах.
П'є імлаву зелень сосон
Електрички синій спалах.

Швидкоплинні перестуки.
Будка. Дівчина. Шлагбаум.
Житнім хлібом пахнуть руки,
Вітер — пізніми грибами.

* *
*

Гіллястий глід віпчає днину тиху,
В ягідді виспе дітям на утіху.
І бовваніють оддаля скирти,
І променястий вітер п'ють хати.

І пропливають гуси волохаті,
Й картопля пахне, печена в багатті,
І синю ласку шле петрів батіг,
І жовтий лист не думає про сніг.

* *
*

Вже гаряче полум'я
Не влетить у сад.
Над гілками голими
Плаче листопад.

Журавлів із впрію
Повернуть не зміг.
Листячко визбирують
Колії доріг.

* *
*

Знов рудому бігти лису
Під грабову жовту віть.
Знов багрянцем критись лісу,
Зорям ягідним горить.

Знов співучо-незвичайно
Воркотіти голубам.
Знов тебе, любові тайно,
Відкривать чиїмсь губам.

* *
*

Я у саду копав на зиму —
І хвилю смутку невловиму
На усміх сонячній міняв,
Коли насіння квітів, трав
Мій заступ вишулушував.

Котився вітер, груші струшував,
Останні груші медяні
(Їх тут же підбирали діти).
І щиро думалось мені,
Що вічні на землі не дні,
А праця й люди, трави й квіти.

МІЖ РІДНИХ ВУЛИЦЬ

Зоре моя вечірняя...

Т. Шевченко

Неначе кущ ясний — багаття
Спинило іскрами на луг.
Виводить місяць між латаття
Начищений до блиску плуг.

Зоря вечірня знов зіходить
У яворовому краю.
Дівоча пісня супроводить
Русяву молодість мою.

І я пройду між рідних вулиць,
Де зеленіє серцю світ,
Неначе сон той — промайнулець
Із провесняних, юних літ.

І замилуюсь буйним хмелем,
І сам ворота одчиню
Назустріч затишно-веселим,
Далеким іскоркам вогню.

* * *

*

Хилить яблука червоні
Вересневий тихий сад.
На оранжевім осонні
Кличу літо я пазад.

І верта вопо до мене
Поза стежку, поза тин:
Одежиннячко зелене
В срібнім блиску павутин.

Простяга тугі долоні
Літо-літечко мені.
В рутвяній його короні
Сяють зорі, як вогні.

І мала для нього скруха,
Що от-от поллють дощі,
Що не всяк його послуха
Не ходити у плащі.

Літо стало на осонні —
І йому, як брату, рад,
Кіда яблука червоні
Вересневий тихий сад.

*   *
*
*
*

І знову за вереснем тихим,
За ранком привітним, ясним,
Що стука волоським горіхом,
Кружляє листком вирізним,
Я вгледів ковалика з міхом
У кузні, повитій у дим,
І горно, що прискає сміхом,
Веселим жарком вугляним.

І знову, мов ягідній кетят,
Палає осіння зоря.
І в нас, ковалях і поетах,
Вогонь почуттів не згоря
До світу, що в радісних метах
Живому життю довіря,
Де любі людині у злетах
І кінь, і пташина, її звіря!

«МЕРЕЖКИ СОНЦЯ» (1976)

*   *
*
*

Шипшиною червоною
Ряхтить памисто осені.
Високий дуб короною
Віта стежини росяні.
І далеч незахмарена
Довкола стеле промені.
І молодість Гагаріна
Цвіте в осіннім спомині.
Над капустами синіми,
Над мрійними баштанами
Шумлять роки стоплинами,
Щоб люди йшли титанами.
Щоб там, де впали жолуді,
Діброва підіймалася.
Щоб наша світла молодість
До сонця поверталася.
Щоб ранками осінніми
Текли із сурми кличної
З піснями старовинними
Пісні доби космічної...
Деь дзвоник попід школою
Дзвенить-переливається.
З гагарінською долею
Життя перекликається.

* *

*

Крону з кроною посплітано,
Листом шепчуться дуби.
Золоті томи прочитано
Сурмачів дзвінких доби.

В ночі, квітчані розлукою,
В дні, опалені вогнем,
Бути, — стверджувалось мукою, —
На коні, не під конем!

Із добром добра не сварячи,
Йдуть поети в майбуття.
І на мене дише гаряче
Їхнє буряне жпття.

З труду власного, із кореня
Заповітної землі
Підвелись вони, щоб творення
Час підносив на крилі.

В пору осені черленої,
В пору синьої весни
З хвилі рідної, пісенної
Сил набралися вони.

Щоб себе віддати часові,
Молодим його вітрам,
Довірялися Тарасові
Й ніжним дітям — школярам.

Із добром добра не сварячи,
Йдуть поети в майбуття.

І на всіх нас лише гаряче
Їхнє буряне життя.

Крону з кроною поєслітано,
Листом шепчуться дуби.
Золоті томи прочитано
Сурмачів дзвінких доби.

* *
*

Любов до природи — любов до людини.
Який це чудовий девіз!
Лопочуть по листу прозорі краплини,
Щоб райдуга встала з-під гріз.

Любов до людини — любов до природи.
Яка в цьому сила зв'язку!
Здається, земля обніма небозводи
Рясними гілками бузку.

Любов до природи — любов до натхнення,
Де творчій вогонь не згаса.
Як скрашує повівом наше завждення
Вербиченьки ніжна краса!

Любов до людини, до птиць і до гаю —
Яка ж бо пресвітла вона!
Як тихо над водами рідного краю
Несе вона плюскіт човна!

*   *

*

Білі яблуні! Вдарте об хмари
Молодими руками весни.
Я патхнешням дзвінким не одмарпв,
Не забув я про щастя човни.

Під рожевими хвилями цвіту —
Дні юнацькі, минуле моє.
Та її сьогодні з любов'ю до світу
Йду туди я, де сонце встає.

Де життя мого ранок бадьорій,
Де од відер дзвенять криниці.
Лине вітер крилатий, прозорий
І лоскоче мене по щоці.

І далекі омріяні гони
Стеле квітень над чорну ріллю.
І не зна про обмежень кордонн
Дух степів, що його я люблю!

Не віддам я ніколи її нікому
Молодої моєї весни.
Плине час у руслі гомінкому,
І до щастя веслюють човни.

ІРПІНЬ

В ірпінській тиші теплі дні
Дарус вересень мені.
Ще сонце скраплює поляну,

І жменю ягіддя багряну
Леліє ліс у гущині.

Ще жолуді в траву течуть,
Дощі похмурі не січуть,
І стежка барвами ясними
Горить під липами старими,
І павучки сріблини тчуть.

Ще клени золото квітча,
Ще мох темніє з-під корча,
Й гриби трапляються деінде,
І у косі червону бинду
Ще носить осінь, як дівча.

О вересневі теплі дні
В моїм натхненнім Ірпені,
Де ніжні промені розлило!
О сонячне осіннє літо
В солодкій синій далині!

* *
*

Ой, немало проходив я пішки,
Босі ноги на стернях колов.
І не вся ще записана в книжку
Моя ніжна і тиха любов.

Теплоока зоря вечорова,
Дай багаті мені кольори!
Я од пісні шумітиму знову,
Як од вітру шумлять явори.

Літо, рос не вихлюпуй з відерця
На русяві густі ячмені.
Я дістану з гарячого серця
Самоцвіти любові ясні.

Прийде вересень, кине у полі
Жовтий лист на осінню ріллю.
Та для мене тих мрій не доволі,
Що вділяє земля журавлю.

Все одно мені радість велику
Даруватиме книга доріг.
Все одно я зостанусь довіку
Вірний пісні, що в серці беріг.

* *
*

Над фіалками синіми березень лине,
Промінь сонячний тепло тече.
Притули на весняній землі України
Ти до серця мого плече.

Над фіалками синіми піснею-дзвоном
Наші подуми вітер віта.
Може, усмішкам цим, що сьогодні ми роним,
Будуть задрить прийдешні літа.

Може, хтось невідомий на галяву ступить
Так, як ми, як закохані ми.
Час мине — і чуттів цих не знайде, не купить
Ані в осені він, ні в зими.

Кожен день має власну, єдину одміну,
Власну барву, яких не вернуть.
Я в іменні твоєму люблю Україну
І первесни світлої путь.

* * *

*

Де-де тримаються льоди,
Та холод не пригнічує.
Криничку талої води
Вже сонечко просвічує.

В прозоро-чистій вишині
Синичка віша дзвоника.
Стрічають провесну пісні,
Зими скінчилась хроніка.

Повітря березнем бринить,
Стає земля розкутою,
От-от і стежка завеснить,
У серце гляне рутою.

Заграла усмішка села,
Проміння сонця ловлячи.
Життя розквітло од тепла,
«Добридень» світу мовлячи.

* * *

*

У березні, друже, у березні
Шумітимуть води у березі,
І серцю синиччиним голосом
Співатиме день над чорнолісом.

У березні, друже, над нивами
Заграс весна переливами —
Землі на пробудження й творення,
На прорости й вирости з кореня.

У березні, друже, Вкраїною
Володарка снігу та ішію —
Зима утікати з посагом,
А вітер махатиме посохом,

Допоки не буде обтрушено
Морозів усіх, щоб зворушено
Казав ти про сонячні полiski,
Про ніжні нарциси і проліски.

У березні, друже, у березні
Трубитимуть гуси у березі,
І бронзовий лист над дібровою
Вітатиме землю з обповою.

* *
*

Синиччина сопілка
Про березень співа.
Стриба весела білка.
Дивись, хитнулась гілка,
Стріпнулась, мов жива.

Туману сива постать,
Довжезна борода.
Хтось міст на річці мостить.
От-от весна забростить,
Листки повикида.

* *
*

Вже весна іде на луки,
В зачаровані гаї.
Ламле руки, білі руки,
Ніжні рученьки свої.

Квітнуть райдугами грози.
Далечінь хмарини тчуть.
І весни солодкі сльози
На конвалії течуть.

* *
*

Гей, на корені вузластому
В лісі папороть зросла.
Б'ють у ґрунті суглинястому
Срібні води джерела.
Тут немає стуму-застуму,
Радість — крилами орла:
Річка в березі квітчастому
Зграйку мрії перейняла.
Тут у сонці променястому
Трави линуть до чола.
Тут під голови я кластиму
Грань кленового весла.

І стає душа великою,
В пісню вгорнута навік,
І дзвенить: обручку викую
В шумі-плині синіх рік!

* *
*

Де поле снігом крилось біло,
Зими здіймалося крило,—
Землі-красуні чорне тіло
У лоно просторів лягло,
Пташиним співом задзвеніло
Нової провесни срібло.

Нехай ви змалку звикли чути,
Як березневий день іде,
Його цілющої отрути
Не оминути вам піде,
Бо він приносить повів рути,
На серце промені кладе.

Бо він дитячу милу зграю
З домівки вимете за мить.
Нехай малечі вітер гаю
Про землю вквітчану шумить
І розлива до виднокраю
Далеких марев оксамить.

Не зможе холод побороти
Ясної провесни тепла,
Коли в найменшої істоти —
В мураха сила ожила,
Коли всіх злигоднів супроти
Підвівся паросток зела.

Коли в полях солодка праця
Несе пробудження землі.
Коли не можуть не злітатися
До рік веселих журавлі.

Коли ми ї далі будем зватися —
Свогого щастя ковалі.

Нехай гаї застеле шумом
Прихід співучої весни.
Нехай селянським щирим думам
Віддячать золотом ланш.
Нехай до верб, що спили сумом,
Веслюють радості човни.

* *
*

Ми знов удвох простягнем руки
Ялинці в китицях зими.
Спини літа мої — і звуки
Мосї мови перейми.
Немає радощів без муки,
Без снігу — сліду за саньми.
Не побажай мені сноуки,
Ані неправди між людьми.
Ще од кульбаб заграють луки,
Ще будуть падати громи.

Не тань, не тань, немов сніжинка,
Ти перед примхами негод.
Надійде квітень — і ялинка
Зустріне яблунь хоровод.

Засипле хвою пелюстками
Непереможний день весни.
До тебе ніжними руками
Твої пригорнуться сини.

Стоїть усміхнена ялишка
В наївних китицях зими.
І голос твоїї лунає дзвінко
Перед поїздкою саньми.

ПРОВОДИ ЛІТА

Скирти високі вивершено в полі,
Дороги серпня в осінь пролягли.
І на стернищі хлонці бараболі
Сьогодні увостаннє напекли.

Невтомний трактор свіжу скибу горне
Духмяної і вогкої землі.
Удаль крило розкинулося чорпе
Лямованої маревом ріллі.

Я знов гукну у теплий степ, у літо —
І молодість озветься, як луна
Хороших днів, що з друзями прожито,
Щоб квітла праця горами зерна.

Щоб яблука червоні у подолі
Несло із саду радісне дівча.
Та хоч багато сонця ще у полі —
Осінні барви серце поміча.

І непароком вихопиться мова,
І проросте в дупні, як вольний світ,
Зоря серпнева, її тиша вечорова,
Й вусатий сніп у пас біля воріт.

Я знов гукну у теплий степ, у літо —
І відгомін покотиться, піде
По тій землі, де світлі чари пило,
Де тиху казку осінь нам складе.

* *
*

Червоне літо, любе літо
Несе трояндову зорю.
За все, що серцем пережито,
Я дням весни не докорю.

Вони одлинули — й немає
Тепер ні пролісків, ні спу.
Над нами червень піднімає
В цвіту акацію рясну.

Я знав, що мить така настане,
Коли про щастя заспіва
Це пелюстків життя багряне,
Ця синь, цей вітер, ця трава!

У тебе в променях зіниці,
Ранкує червень у гіллі.
Червоні літа полуниці
Уже доспіли на землі.

Понад усі дива коштовні —
Вінок у тебе круг чола.
Весна із відрами уповні
Дорогу літу перейшла.

* *
*

Пішло бронзовіти у лісі,
Палати холодним вогнем,
Щоб знову летіть журавлисі
За тихим своїм журавлем.

Пішло павутинами витисьь,
Блищати на жовтій траві.
Несолодко нині дивитись
Мені на квітки лісові.

Несолодко слухати вітер,
Що темнії хмари жене.
І бродить самотньо, як митар,
Десь пісня про літо ясне.

Та є у криниці знайомій
Затаєний плюскіт струмка.
І сонця осіннього промінь
Надії у серці плека.

* *
*

Ще сяє небо синьо, як і влітку,
Й крик журавлиний сповнений тепла.
Та вже на гай червону намітку
Руками сонця осінь надягла.

Кленових зір золочена пороша —
Моєму серцю щастя і снага.
Крокує осінь лагідна, хороша
Й мені, мов другу, руку простяга.

* *

*

Прозорій вересень над садом висне,
Блискоче сонце вранішнє в гіллі,
Даруючи патхнення благовісне
Тому, у кого чуб уже в сріблі,
Й тому, у кого роки ще малі.
До серця батько щиро сина тисне
І каже речі тихі і незлі:
«Листків пожовклих не збивай навмисне,
Вони востаннє гріються в теплі...»
Прозорій вересень над садом висне,
Блискоче сонце вранішнє в гіллі.
Спилися тут, осіння думо-пісне,
Усе хороше згадуї на землі!

* *

*

Бабишим літом обшлута,
Висріблить вересень віти.
Горобу світла осмута
Кине у серце привіти.

Мамо, чого це осінь
Шепче свої казки?
Мамо, чого назовсім
Геть одлітають роки?

Чисто, і тихо, і сумно,
Кличуть незнані мандрівки.
Вітер метля нерозумно
Пряж ясно-сиві оривки.

*   *

*

У грудні гордо, урочисто
Ми вголос кажемо: «Зима!»,
Коли в саду і в полі чисто
І сани линуть легкома.

І тільки з березня, що мрії
Красу фіалок провіща,
Нам не шкода стає завії,
Зими шумливого плаща.

«ВРОДЛИВИЙ ДЕНЬ» (1979)

* *
*

Од пролісків тіні блакитні —
Не тіні, а сяйво ясне.
У квітні, кохана, у квітні
Зустрінь за Ірпінню мене.

Вдихни білокорим березам
Красу незвичайного дня.
А в травні зарошеним безом
Мене зупни і коня.

Де діти сміливі і спритні,
Де сонце, мов ласка, одне,
Минаючи хащі столітні,
Згадай за Ірпінню мене.

ЛІТО

Під темне дубів обрив'я
Пірнула беріз білина.
Ізнову до гаю забрів я,
Де літа дорога ясна.

Лунає кування зозулі
В гущавині сонячних віт.

А в чуб, мов літа промайнули,
Впліта сивина мені цвіт.

І ось я не хлопчиком тихим
Ступаю в задуманий день.
Та диха завзяттям і сміхом
Од спілх суниць і вишень.

Та кличе у сутінь вологу
Криниця прозора в гаю.
Це літо прослало дорогу,
Співучу дорогу свою.

Під темне дубів обрамів'я
Пірнула беріз білина.
В омріяне диво забрів я —
І день, мов хвилина, міна!

Він сповнений вражень хороших,
Він дихає ніжно на все:
З грибами і квітами кошик
Усміхнене літо несе.

СОНЯШНИКОВІ НА ВУЛИЦІ АРТЕМА В КИЄВІ

Як ти тут виріс біля бруківки,
Станом тендітний соняху-карлику?
Десь там у полі грому підківки,
Зливи срібло, що вишумлює здалеку.

Десь там у полі дорогу широку
Липень прослав не 'дному побратиму.

Ти ж серед міста зіп'явся, нівроку,
Мовою тихою шепчеш: «Цвістиму».

Як ти тут впріс біля будови?
Мо', бетоняр упустив насінню
Поруч каштана у ранок чудовій,
У незабутню весняну годину?

Десь там у полі під неба наметом
Листом шушукає кривна когорта.
Ти ж серед міста па втіху поетам
Впріс малій, наче хлопчик у шортах.

Не криниці, а вода з автомата,
Дякуш їй, бо не пив дзвонкової.
Так і стрічаси ти будні і свята,
Степу дитя без рідні степової!

Як ти запах мені повівом споминів,
Як ти брниниш далечинню співучою!
Добрих дощів тобі її лагідних променів,
Доброго цвіту під темною тучею!

* *
*

Рожевий сон відгомонілих
Веселих вулиць, синіх піль,
Пахуча казка вишень білих
З-понад серпанку чорних ріль,
Краса черемух, відпочилих
Од вітру буряного хвиль,
Переліта на травня крилах,
І піч на пагорбах і схилах

Розповідь в мотивах милих
Про день дзвінкий, немов таріль.

Самотній дубе, зводься вгору,
Гілками шелести всіма
Про гай, про молодість бадьюру,
Яких не вбила і зима.
Сорочку, для душі простору,
Для мене яблуна здійма,
Щоб я зустрів любові пору
Й струнку берізку білокору,
Що листом гра крізь млу прозору,
Обняв руками обома.

* *
*

Терене мій, терене,
Скільки літ пройшло?
Ластівка оперене
Підніма крило.
Світло в тебе, терене,
Слово розцвіло.

Чобітьми простукано
Дальню сиву путь.
Бережки проблукано,
Де струмки течуть.
Молодість погукано,
Відгуку ж не чуть.

Терене мій, терене,
Скільки літ пройшло?
Сонце навечеряне

Спати вже лягло.
Квітень, мов по черені,
Розлива тепло.
Рано в тебе, терене,
Слово одцвіло.

Ягодою синьою
Ув осінній час
Дітям, що стежиною
Бігтимуть у клас,
Ти понад долиною
Розкажи про нас.

* *
*

Світляки розсипа на моря
Пурпурова юнацька зоря.
І пливе золотий корабель
До високої мрії осель,
Де вечірньої мли акварель
Домальовує наш Коктебель.

Так довірно горить — не згоря
Пурпурова юнацька зоря
Над вершинами глинищ і скель.
Рідну пісню складе менестрель
Про шипшини кущі, де у кров
Руки сколює ніжна любов,
Про вогні, що забудим вином
Розлились над сухим полином.

ХМІЛЬ

Це він прицвѣохнув батогом веселим
Весняний біг струмкастого дощу.
А сам зоставсь навіки темним хмелем,
Що вірній тину, кореню, кущу.

Він гордо звивсь над крученим залізом,
Він сад весни, як волю, захища.
Він стане сам пахучим сном і хмизом,
Як осінь тут покотить коліща.

Де груша ніжне виннула коліно,
Де цвіт ряснющий зав'язю стас,
Там сірий хвостик мріє солов'їно,
Там доля крилам захисток дає.

І день, і ніч, пеначе із безодні,
Шумить зрадливо хмара дощова,
Та цвѣохне хміль у рапки прохолодні —
І всі дощі ураз пообрива!

ШЕВЧЕНКО

Пихаті паничі на селюкову мову
Од жаху кривляться, а з ними й деспот-цар.
Кайдання й катафалк за той страшний «Кобзар»
Плекають у пітьмі, на правду важать знову.

Та серця не уб'є і найлютіша з кар,
Устане пісня-мста — хай світ стріча обнову —
Про море злидарів, а не красу Дніпрову,
Над елегійну лінь годованих нездар.

Палаців пишнота не вабить... «Возвеличу
Малих отих рабів», — так думка б'є раз в раз.
Ні, він не вклониться чужих доріг узбіччю, —

Поміж глухих тернів своєю йде Тарас.
Мужицький чорний піт, гарячу кров мужичу
На золоті вельмож він бачить повсякчас.

* *
*

Добридень, кленовий низенький поріжку,
Де сонце хороше встає із півдня,
Де батько до себе притягує віжку
І коней загнuzданих швидко спиня.

Тут літо над явором кидало промінь,
Тут легко летіли за обрії літа,
Тут батькові брови і пісні відгомін
Біленька хатина й земля пам'ята.

Добридень, матусе, літ сто а чи триста
Зозуля з гущавин тобі накує,
Щоб долі твоєї веселка барвиста
Проглянула ніжно у серце моє.

Тут літо над явором кидало промінь,
Тут легко летіли за обрії літа,
Тут батькове слово і пісні відгомін
Тримають хатина й земля золота.

* *

*

Ти хотіла спокою,
А його нема.
Стежкою широкою
В степ іде зима.

Ти хотіла хусткою
Угорнуть маля.
Та над саду пустою
Буря промовля.

Ти хотіла вересня,
Усмішки дібров.
Та сніжками в березі
Холод віє знов.

Ти хотіла спокою,
А його нема.
По льоду вицокує
Вершниця-зима.

* *

*

Спізніле сиве сонне літо
В степи осріблені бреде.
І сіє дощ серпнєве сито
На трав полотнище руде.

На мить цей затишок, ця спроба
Струною тихою бринить.
Ронить, долоні хлібороба,
Тепло душі, ронить, ронить!

*   *
*
*   *

Закрався тихо ніжний тон
У гострі монологи —
Немов трояндовий бутон
Розкривсь біля дороги.

Закрався дзвоном у клас
Осініх днів початок.
Хвилини лічить гордий час,
Як добрий математик.

*   *
*
*   *

Залізним дзвоном день почато.
Як любий нам одвічний рух!
Сміється вишитий хрещато
Червоний сонця капелюх.

Зеленим соком бризка вітер,
Де серпень яблука роня.
І золотих любові літер
Ще жде не спалена стерня.

*   *
*
*   *

Альпійська синя квітка —
Тичинка золота —
Одненька, мов сирітка,
На пагорбі зроста.

Не люба птаху клітка,
А небо, де літа.
Мережані ворітка
Одкрила висота.

Над морем дня лелітка
Бузково обліта.
Альпійська синя квітка
На пагорбі зроста.

Задумлива дорога
Проляже вдалину.
Моя рослино вбога,
Тебе я спом'яну.

З тобою ми говорим
Про сонячні літа.
Лелітка дня над морем
Бузково обліта.

Альпійська синя квітка —
Тичинка золота —
Одненька, мов сирітка,
На пагорбі зроста.

Із обрієм прозорим
Земля вінки спліта.
Вогнем, як метеором,
Запалено уста.

З тобою ми говорим,
Красо моя свята!
Лелітка дня над морем
Бузково обліта.

* *
*

З далеких мандрів повертають птиці
У край весни дзвінкої над Дніпром,
Де йде любов од світлої криниці,
Щасливий збіг приплекусь відром

Тобі самому і твоїї дорозі,
Що пролягла крізь молоденький сад,
Щоб знову дні устали синьогрозі
Й чотири літа попливли назад.

Нехай нема й не буде в когось віри
Твоїм рядкам — розхлюпанам, як став.
Та сам ти, друже, непідкупно щирій,
Вітрило чисте по собі зостав.

Оддай усе — не тільки днів краплину,
А й серце власне любощам святим.
Нехай весна і чари дивоплину
Тебе малюють вічно молодим.

Гукне любов притишено і тепло —
І стрепенеться все в тобі до дна.
І сплеск весла, і ніжних мрій перещли
Вінком надії сповила вона.

І все, що мав ти й матимеш, не варте
Її осмути і її сльози.

О дні весняні, радість обезхмарте,
О коню гордий, сонечко вези!

Нехай завжди в щасливій колісниці
Коханий погляд кидає вона.
З далеких мандрів повертають птиці,
Й Дніпро цвіте, як небо, як весна.

РИТМИ ВЕРЕСНЯ

Від заводського димаря
Високих мрій моїх зоря
Пливе над осені плодами,
Пливе над літами її трудами,
У чистих росах не згоря.

І світ увесь, що ліг довкрузь,
Несе мені привіти ружь,
Дарує ранки ясновроді
І крики птиць у небозводі:
«Свого серця не збайдуж».

Над сивий кóворот доріг
Окликне даль пастуший ріг,
І встане пил над чередою...
Цвісти під вересня ходою
Ще обіця петрів батіг.

Очеретів живий бар'єр
Над плесом річки і тепер
Іще дола метка дітвора.
І трактор пахання мотора
У степ над ріллями простер.

Співучий вересня мотив
Серпанки срібні покотив
У щастя день, яким ти марив, —
І обрій усмішку розхмарив,
Погожі барви засвітив.

Васильків жмутик прив'яда...
Гукнути б літо — так сліда
Уже не видно — загубився.

І трударю, що вік трудився,
Сріблінка осінь нагада.

Багряне серце кавуна
Ножем блискучим розтина
Степовиків пащадок юний...
І грають вітру тихі струни
Про тебе, земле осяйна!

І ляже золотом на лан
Кленове листя, щоб селян
Скликало Свято урожаю
І вабив усміх короваю
Мозільні руки заводчан.

Стрічками сивими доріг
Мій день, як промінь, перебіг,
Упав на яблука червоні...
В життя розгоні линуть коні,
Що ніжний вересень запріг.

Від заводського димаря
Високих мрії моїх зоря
Пливе над спілими плодами,
Пливе над літами її трудами,
У світлих росах не згоря.

*   *
*
*
*

Над батьківським домом палає зоря,
Сріблиться висока тополя.
І кличуть бентежно далекі моря
Синів незабутнього поля.

Над батьківським домом хвилина цвіте,
Як річка в долині прозора.
І мариться стежці, що хтось промете
І піде у степ, як учора.

Над батьківським домом прийдешче летить,
Як серпень із чорного поля.
З веління любові спиняється мить,
Шепоче висока тополя.

Над батьківським домом підводиться піч,
Розшита у місячне сяйво.
Не зайво нам тиху підтримати річ
І мовчки постоять не зайво.

Над батьківським домом палає зоря,
Освітлює сніг і піддашшя.
Над батьківським домом горить — не згоря
Задумлива молодість наша.

ОРЕЛ

Блакитні гори день прозорій
Серпанком тихим огорта.
Летить орел, шука опори
Крила стрункого вись крута.
І понад безліччю історій
Іскриться далеч золота.
Стримлять над гори коридори
Високогірного хребта.
Хвала тому, хто радість творить,
Хто вище її далі підліта!
Струмують промені над горами,

Земля димчасто зацвіта.
Летить орел, шука опори
Крило, що літа поверта.
До ніг рисупок ліг суворий
Прямого, точного кута.
І рівно так гудуть мотори,
Їх вабить простір і мета.
І літо бабине прозоре
Несе не сум, не дух покорн,
А день, де молодість світа!
Летить орел, шука опори
Ширококрила висота.
І понад безліччю історії
Іскриться міра золота.

* *
*

Гаю радість білоряста —
Як блакитний птах:
Де це ти захряс там
Над камінним пластом,
Березню, в спігах?

Гаю тихі передзвони:
Провесна ясна
Срібні сльози ронить,
Ніжно плечі клонить,
Як моя жона.

*   *

*

На голій віті грають зелено
Останні яблука в Криму.
Сивіти осені не велено
Над сад, над молодість саму.

До павутиночки подібною
Стає секунда золота.
І робиться украй потрібною
Сердечна людська доброта.

«ЧЕРВОНИЙ ВІТЕР» (1982)

* *
*

Одежу білу скинула зима.
Блискучим плином річечка сміється.
Підсохла грудка вже на порох треться,
Пташині зграї око перейма.

І хоч іще зозулям не кується —
Інакший світ, інакше серце б'ється!

Рілля крилом над тирсою хитнеться.
То ворон-степ на пагорбі дрима.
Ще мить — і вітер пружно стрепенеться,
Покотить світлу хмарку легкома.

Одежу білу залиша зима,
Весні усе довкола віддається!

До квітня хвиль, до шумів травня йдеться.
Земля пахуча пригрівок прийма.

Був срібний лід, а вже його нема.
Глибока далеч сонечком сміється,
Метелик снігу квіткою здається.

Закрапав дощик — швидко він минеться.
Щасливо їй тепло річка розіллється,
І встане день, як молодість сама!

Рілля крилом розкинутим хитнеться,
Що ворон-степ на пагорбі здійма.
Одежу білу скинула зима,
Весні усе довкола віддається.

* *
*

Приходь до мене, голуба і чиста,
Як плескіт весел, весно молода.
Твоя роса так схожа до намиста.
Де лід блищав, там сяє путь іскриста
І тонче ряст легка твоя хода.

Приходь до мене, радосте рум'яна,
Новим зачаттям землю заплідни.
Імла садів хитається, мов п'яна,
Та сонцем диха сивий дєп каштана,
І в добру путь лаштуються човни.

* *
*

Грає сонячна ліщина
Із горіхом білим.
Завжди наша Батьківщина
Буде краєм милим.

На стежину впала сутінь,
Дихає волого.
Літо світле, день не смутен,
Легко, босоного.

* *
*

Ви з літніми побратані,
Осінні теплі дні.
Ви променями латані,
І все ж таки — ясні.

Це ви між пилу й тупоту
Просіяли росу,
Плеснули річки хлюпоту
Дзвінких небес красу.

Із мулярами й теслями
Позводили домн.
Човни гойднули веслами,
Де падали громи.

Мов сні, листки узористі
Земля вам розгорта.
Гей, скільки ще прозорості
Шле осінь золота!

Співучий шлях простелено
Повз річку в ситнягах,
Де літо грало зелено
У щастя берегах.

Гей, скільки ще текучої
В далінь води спливе,
Поки зими тріскучої
Характер оживе.

Ви з літніми побратані,
Осінні теплі дні.
Ви променями латані,
І все ж таки — ясні.

* *
*

Очерет приїшов у гості
До весняної ріки.
Підняли квітучі брости,
Усміхнулися без злості
Таємничі терники.
Друзі милі, друзі прості —
Школярі несуть вудки.
Унизу й у високості
Креслять простір ластівки.
Вже вода не ломить кості,
Зеленіють бережки.
Біля дідової трості
Причаїлися казки.
По легкім, як мрія, мості
Молоді біжать роки.
Добру хату на помості
Обступили вишники.

Вдаль із силою новою
Б'є коваль: «Дзінь! Дзень!»
Стрепенувсь над головою
Ярий світ, червоний день.

ЛІТО

Ягода-малина
Та грушки в меду.
Вітер, мов хлопчина,
Грає на дуду.

Я на стежку росяву
Маки покладу.
Добре бігти босому
В нашому саду!

Рання чередниченька
Гонить череду.
Голуба водиченька
Зблискує в поду.

Я ключа від спокою
Кину в лободу,
Стежкою широкою
В поле побреду.

Де червона глина
Обніма руду,
Вітер, мов хлопчина,
Грає на дуду.

Сестро наша русенька!
По твоїм сліду
Літо водить бусола
В тихому саду.

Рання чередниченька
Гонить череду.
Рум'яніє з личенька
Сонце на поду.

Косарі із косами,
Все в них — до ладу...
Добре витись босому,
Легкому сліду!

* *

*

Ріка в осінні тихі плеса
Скликка вечеряти чирят.
І стеле чисте піднебесся
В очерети подобу свят.

Скупим промінням сонце бризне,
А річці радісно стає,
Що понад неюптаство різне
В повітрі теплому спує.

Відпочиває од рибалок
Високий берег і вода.
Між золотих блискучих скалок
Затишшя коропа гоїда.

* *

*

Я гайну у степ, що травами
Незвичайно так цвіте
І тюльпанами яскравими
Понад плесами росте.

Я гайну у степ, де марево
Срібні хвилі розлива,
Де чорноземові-парові
Добрі віддано права.

Я гайну у степ, де лозами
Вдень гуляє дичина,
А вночі за тепловозами
Лине-котиться луна.

Я гайну у степ, де кручами
Біла тирса хлюпотить,
Де над водами блискучими
Молодий полин пахтить.

*   *
*
*
*

Там, де річкою гони розшаблені,
Там, де променів диво ясне,
Під вітрилами білими яблуні
Кличуть знову у квітень мене.

Мабуть, сила землі заповітна
У рожевих бутонах живе,
Як любові краса непомітна,
Як повітря душі степове.

Ронить помах крила золотого
Теплий ранок на сині поля.
Темний дуб над тобою, дорого,
Підійма чорноруке гілля.

Блискавиці коса не скосила
Побратимського серця його.
Усміхається яблуня біла
До прекрасного друга свого.

Там, де пахли ясною фіалкою
Після снігу шипшина й глоди,
Степовою зеленою балкою
Розливається світло води.

Свіжі краплі упали на щокі.
Свіжі краплі веселих дощів.
Нахиляється квітець високий
До червоних тюльпанних кущів.

ДОЛЯ В ПАХУЧИМ ВІНКУ

Терен материн, материн терен
Вовну білого цвіту здійма.
В книжці літер — як зір і як зерен.
Та без ніжності — її книжки нема.

Все дзвінке не боїться повторень
У грядущих, у світлих роках.
Я тернів не рубаю під корінь,
Їхню весну проношу в руках.

Хай бузкова, зелена чи сиза
Добра хмара над сад устас,
Де коваль із простого заліза
Вірно материн образ кує.

Вже мені ворожила ворожка,
Що дорога од мене втіка.
Та правицею Котигорошка
Сниться матері сина рука.

Терен материн, материн терен
Вовну білих мережив здійма.
Ще далеко до жнив і до стерень,
Ще лиш квітець у лузі дрима.

Внуки матері кажуть: «Бабусе!
Чом так червоно світить вогонь?»
Сниться синові материн бусел,
Доброта материнських долонь.

Хоч мені й ворожила ворожка,
Що мій вік і мій рід — як ріка,
Та мене, де любисток і брожка,
Голос матері в гості гука.

БЕРЕЗЕНЬ

Де проходить березень,
Де хмарки пливуть,
Ластівки у березі
Талу воду п'ють.

Вітер стеле хвилею,
Заліта в двори,
Мчить землею милою
Зграйка дітвори.

Де зима баталії
Літу програє,
Із криниці талої
Сонце воду п'є.

Віхолами пізніми
Не спинить весни.
Ритмами залізними
Збудяться лани.

Задзвенять підковами
Кони край воріт.
Шуму черемховому
Я пошлю привіт.

Виростуть конвалії,
Травень закує.
Із криниці талої
Сонце воду п'є.

* *
*

Світла дорога біжить у степи.
Грають у ріках, не сплять коропи.

Мати виходить нарвать чебрецю,
Радісні води шумлять вітерцю.

Риба летить під залізні мости,
Золотом грають червоні хвости.

Світла дорога зникає в степах.
Чебрик дитинством далеким запах.

* *
*

Під білою березою,
Де заєць-побігай,
Снує дзвінку поезію
Осінній тихий гай.

Під білою березою
Я знов згадаю май.
Косою гостролезною
Нас, буре, не рубай.

* *
*

Троянди кущ, троянди кущ —
Червоний і духмяний.
Як любо до зелених пуц
Прийти у день весняний!

Дзвенять навколо солов'ї,
Блищать краплисті роси.
Прозоро дихають гаї,
Берізок мають коси.

Троянди кущ — твоя любов
Зітхає пелюстками.
Веселий вітер перейшов
Співучими стежками.

Дзвенять навколо солов'ї,
Туман росною плаче.
Цвітуть сподіванки мої,
Душа цвіте неначе.

Троянди кущ — твоя любов
Підноситься багряно.
І десь далеко од дібров
Змовка фортепіано.

Троянди світяться в росі,
І тихий цвіт конвалій
Сказав, що радість на часі,
Що зник танок печалей.

Червоним тоном гоготить
Троянд палахкотіння.
І горлик між дубів летить
У світле перетіння.

* *
*

Зелена даль,
Співуча мрія.
Звучить, як жаль,
Ім'я Марія.

Серед проваль
Став на горі я.
Звучить, як жаль,
Ім'я Марія.

* *
*

Легендою далекою
Верта до мене світ
І радісним лелекою
Злітає край воріт.

Подільськими дорогами
Ідуть мої брати,

Щоб щастям, перемогами
Любові зацвісти.

І ягідьми, й волошками
Освітить руки лан.
Ростуть Котигорошками
І Віктор, і Іван.

На стежку поміж вівсами
Грози впаде стріла,
Щоб день не перецвівся мій,
Напився з джерела.

Щоб ніжно пісня вторила
Хлоп'ячим голосам.
Щоб знов блакить прозоріла,
Всміхалась небесам.

Поля, що серце згадусь,
Журба не заїмлить.
І в дощичку відрода є,
Як хмара шлях краплить!

Легендою далекою
Верта до мене світ
І радісним лелекою
Злітає край воріт.

* *
*

Ізнову білою рукою
Торкнувся ранок до троянд.
І сонце встало над рікою,
Дітей гукнуло од веранд.

Од споришів, де літо ходить,
Од золотих стежок землі.
Ізнов танки хмаринок водить
Весела даль, мов кораблі.

Зелений кущ — троянди плаття
Війнув, як дівчини вбрання.
А річка в радісне латаття
Вузенський човен заганя.

Заграє світ у ніжних дзвонах,
Блакить гойдаючи для нас.
І соромливий тихий сонях
Нам розповість, як плине час.

* *
*

На конваліях роса,
Гай озвався грою струн.
Плинуть тихі небеса,
Розлива пісні супрун¹.

В'ється стежка в глибину
Золотого дубняка.
Сонця ниточку ясну
Перемотує рука.

На черемхові кущі
Цвіт упав, мов білий сніг.
У веселому дощі
Літа любого поріг.

---

¹ Дикий голуб.

На конваліях роса,
Гай озвався грою струн.
Плинуть тихі небеса,
Розлива пісні супрун.

* *
*

Що розкажуть щиглі омелюхам,
Що зеленому дятлу підкаже кора?
Під вербовим замріяним пухом
З квітня в травень прийшла дівора.
Теплим вітром шумить попід вухом
Фіалкового цвіту пора.
І дівчатам — дзвінким щебетухам
Світлу воду весна набира.

* *
*

Світе мій у цвіті й зелені —
Мерехтлива далино!
Знов чуття мої захмелені,
Як давно колись, давно.

Під гіллястим гордим ясенем
У широкому степу
Ходить літо ніжним красенем,
Уклоняється снопу.

Коні мчать — спливають тупоти
Понад вибалки й поля...
В долину сріблясті хлюпоти
Порина стара земля.

Задзвенить ріка джерельцями,
В хмару жайворон піде.
Над високими козельцями
Літо сурми підведе.

Скільки трав перетолочиться,
Переспів між долин!
Тільки стежці линуть хочеться
В синій чебер та в полин.

* *
*

Вінницького літа світиться вінок.
Стежкою легкою біга мій синок.

Де зелені трави, де ромашки цвіт,
Вітер кучерявий лине до воріт.

Із-за вишні сонце тихо визира,
Витинає ранок пісню комара.

Висиха на шворці десять білих льоль.
Ронить тиша звуки: до-ре-мі-фа-соль.

Вінницького літа світиться вінок.
Стежкою легкою біга мій синок.

* *
*

Зелений гомоне, зелений,
Глибока голосу луно!
Чому це я, мов оглашений,
Ступив у криги стремено?

Мій білий кошу, срібна гриво,
Срібніша, ніж сама зима!
Ми скрізь проходимо щасливо,
Зупину нам ніде нема.

Уже весна реве з-під льоду,
Уже дорогу сонце реве.
Я — частка рідного народу.
Що в діях радісних живе.

Зелений гомоне, зелений,
Глибока голосу луно!
Сміється березень студений,
Немов давно колись, давно.

ОСІННЯ СТЕЖИНКА

Лірична поема

Між травами шовковими
Стежинка пробіга.
То кіньми, то коровами
День мріє з-за стога.

Небес прозорим чаром
Дзвенить полів краса.
Баштани понад яром
Обсипала роса.

Із срібними авоськами
Літають павучки.
Горіхами волоськими
Вистрілюють садки.

Дерев зелених батько
Уранці не застав:
Їх жовтень-перелатько
В руде перелатав.

Пливе журба із криками
Пташиних пізніх зграй,
Та повними засіками
Розлився урожай.

Зорю-жоржину вирву,
Дивлюсь — не надивлюсь,
Мов кралю козир-чирву
Я стріну між бабусь.

Та зовсім то не краля,
А осінь багрянá
У золоте провалля
Заносить кавуна.

В полях затихли коси
Й перегуди машин.
Цілує нььку-осінь
Її середній син —

Цікавий перелатько,
Якому залюбки
Віддав мій рідний батько
Червінці й п'ятаки,

Щоб викупив той долю
В холодної зими,
Як буде повз тополю
Летить вона саньми.

А зараз літо бабине
Ще водить перезву.
Й кавун лице пошкрябане
Ховає у траву.

І сонце, як ніколи,
Рум'яне й молоде,
За дітками до школи
З портфеликом іде.

А може, й не з портфеликом?
Привиділось, мабуть.
Журавликом-веселиком
Співа осіння путь.

Жоржин краса червона
Схилилась на тини.
І кличе світлий дзвоник
У чари тишини.

Ще жовтими каштанами
Принишклий сад метля.
Та вогкими туманами
Зітхає вже земля.

Красуня-осінь тиха
Підкралась до двора,
Щоб їй дала горіха
Весела дітвора.

Хлоп'ята ловлять заєньку,
Їм любя стежка ця,
Де батько вів у ставеньку
Баского жеребця.

Наїжджена до блиску
Дорога у степену
Шепнула про колиску,
Про долю нескупу.

Зустріне свято хата —
Озветься доброта.
Пригорнеться до тата
Голівка золота.

Із ферми він бідонами
Все возить молоко...
Пливи поза шаблонами,
Пісень моїх ріко!

Він сам, без академіка,
Втямкує дочиста,
До чого тут полеміка
І лірика густа.

Зустріне свято хатка
Пахучим пирогом.
Учився грім у батька
Червоним батоюм.

Барвистими убрусами
Навколо степ цвіте.
Над ніжними бабусями
Вже осінь лист мете.

І жовте, і зелене
Попáдає у сніг.
Та вся надія в мене —
На батьківський поріг!

Співає день про молодість,
Про тихі небеса.
На вітрі і на холоді
Вогонь не погаса!

Дзвінкий, прозорий келих
Здійма доби рука,
Братів моїх веселих
За спільний стіл гука.

Весною солов'їною
Покличе світлий гай
Дітей од льоду-інею
У радості розмай.

Морозу квітка снігом
Упала на поріг.
Запахла стежка бігом,
І коней день застріг.

«ДЗВІНКА ФОНЕТИКА» (1984)

* *
*

Од Тичини йтиме світло
У глибінь нових сторіч,
Бо життя так повно квітло
Серед бур і протиріч.

Він уздрів за виднокругом
Хлюпотіння чистих рік.
Він розкраяв гострим плугом
Лан епох під кручий крик.

Він уздрів краси-голоти
Мсту, що кривдників спітка,
Що, як вітер, світом котить
Бунт і гнів Кармалюка.

Під гармат охриплі гули
Залунало молоде:
— Хай чабан, — усі гукнули, —
За отамана буде!

Крався підшепт із-за рогу,
Та злетіло в тій порі:
— Та світи ж ти їм дорогу,
Ясен місяць угорі!

Він дитинно, українно
В робітництва глянув бік,

Хоч довкруг ішов неспинно
По землі головосік.

Він поніс «Псалом залізу»
На вівтар нових звитяг.
Він, як брат, голоті, низу
Руку сонячну простяг.

Він уздрів за виднокругом
Хлюпотіння чистих рік.
Він розкраяв гострим плугом
Лан епох під кручий крик.

Рум'янів, як спілпй овоч,
Сонця схід: «Привіт, поет!
Марсельсьзу Леонтович
Виграє на твій кларнет».

Од Тичини йтиме світло
У глибінь нових сторіч,
Бо життя так повно квітло
Серед бур і протиріч.

Він увесь був у зростанні,
Барві її музиці радий.
Брав у серце дні світанні:
«Молодий я, молодий!»

* *
*

Червоним чорнилом написано: мак,
А чорним чорнилом написано: грядка.
І ходить долиною вітер-козак,
І травневі сниться забута колядка.

Червоне чорнило виводило: січ,
А чорне чорнило виводило: піч.
І грушу у полі — загублену, дику,
Несла нам зоря з полинів Чортомлику.

Червоним чорнилом писали: вогонь,
А чорним чорнилом писали: земляця.
Заждались матусиних ніжних долонь
Сніпок золотий і холодна кринця.

Червоним гарапником били громи,
Сирицею чорною — люта нагайка.
Та Хмелева слава ішла між людьми,
Як воля України, як меч Наливайка!

Червоними квітами дихає мак,
Стежина — росою, любистками — грядка.
І ходить долиною вітер-козак,
І травневі сниться січєва колядка.

* *
*

Запорізьке сонце знову піднялось,
Побратало ріки — Вовчу, Дніпр і Рось.

Освітило поле над Залізняком,
Розписало небо над Кармалюком.

Запорізьким дубом над Великий Луг
Нам шуміла воля, щоб розпавсь ланцюг.

Запорізьке сонце тихо виграс.
Тут до плес дитинство бігало мов.

Запорізьке сонце — то любов моя.
Омива тут волю вітру течія.

Запорізьке сонце знову піднялось.
Побратало ріки — Вовчу, Дніпр і Рось.

Очерет у плавнях, камінь та вода
Про козацьку долю всім оповіда.

РУХ

Куди і як летить Земля
Крізь гони ідилічності?
Про що їй, друже, промовля
Глибока далеч вічності?
В тополях вітер аж гуля —
Так свіжо од незвичності!
І день сміється, як маля,
В дзвінкім руслі музичності!

ШИРОКОКРИЛИЙ БЕРЕЗЕНЬ

*Світлій пам'яті
Григора Тютюнника*

Рястом білим, синім і червоним
Обізвалась провесна ясна.
Знову котить небо піжним дзвоном
України воля голосна.

Певен я, що й на моєму Сігорі
Вчителі розкажуть про любов,

Що була, як пісня, в нашім Григорі,
Як гаряча й невмируща кров.

Може, день Тарасовій Звенигорі
Передасть уклін твого чола.
Певен я: в тобі, у нашім Григорі,
Вся Вкраїна райдуги несла.

Оksamитну мову, чисті роки
Омиває пісня, як ріка.
На твої вишивки тороки
Куди квіти березня рука.

Тої тютюн димить іще, не вигорів,
Червоніє вогником-жарком,
Наче знову добрий настрій Григорів
Кличе нас над срібним бережком.

Може, час Дніпрові і Звенигорі
Знов розкаже про дзвінкі літа.
В молодому, в невмирущім Григорі
Світлих днів фіалка зацвіта.

* *
*

Де зелений край,
Де блакитний май,
Та ще даль прозора, мила,
Підіймай, голубко, крила,
Крила підіймай.

Де дзвінка ріка
В бережках блука,

Пройде швидко листоноша,
І майне, майне хороша
Мамина рука.

Де в широкий світ
Лине од воріт
Золота, легка стежина,
Там не схожа доля сина
З долею сиріт.

Де затишній гай,
Де веселий край,
Та ще даль прозора, мила,
Підіймай, голубко, крила,
Крила підіймай.

ЧОРНОМОРСЬКА ХВИЛЯ

Хвиля пада, мов підкошена,
Мов підрубана знепацька.
Її потрібні хист Волошпа,
Жвавість, буряність юнацька.

Плеце хвиля, свіжість гонить
Світлим берега розмаєм.
Ранок радісний червоний
Ми в долонях підіймаєм.

Хвиля пада, мов рокована
На загибель горда птиця.
Моря шумом підстрахована,
Її далека гавань сниться.

Висне хвиля, свіжість гонить
Світлим берега розмаєм.
Ранок радісний червоний
Ми в долонях підіймаєм.

Хвиля рика, роздратована
Тим, що літо промайнуло.
Та встає земля злютована —
Грає море, не заснуло!

Хлюпа хвиля, свіжість гонить
Світлим берега розмаєм.
Ранок радісний червоний
Ми в долонях підіймаєм.

Хвиля пада, мов підкошена,
Мов підрубана знепацька.
Їй потрібні хист Волошина
Й біла форменка моряцька.

* *
*

В сімнадцять літ —
Зелений світ
Та мова-злагода,
Ще й спіла ягода.

А в сорок літ,
Як іній з віт,
Посивів світ,
Заграв у чубі.
Зима біля воріт
Стоїть у шубі.

* *
*

Летить, рокоче високо і рівно,
Перетина блакитні траси дня
Літак далекий. Слухай, ковалівно,
Квітучий сад, і небо, і коня.
Неначе рути молодої прорість,
Пахучо їй тепло дихає земля.
І знову ти, задивлена в прозорість,
Шукаєш слів для космокорабля.

МАТЕРІ

Соколям не зови мене, мамо, —
То лиш пісня цього вимага.
Пожури мене краще казками,
Де Телесик і Баба Яга.

Зичиш синові світлої долі,
Руки ж схожі твої на ріллю.
От за них у всесвітнім роздоллі
Я тебе і найбільше люблю.

Серце вабить твоїй голос, як мрія,
У яким би не був я краю.
Ти кривульками пишеш: «Марія»,
Занедбавши гризоту свою.

Пригадаєш обличчя хороші
Та їй метнешся: робота не жде.
Сподівася в двір листоноші,
Ніжні думи твоїй смуток пряде.

Соколям не зови мене, мамо, —
То лиш пісня цього вимага.
Мені сниться твій профіль так само
І твоя півциганська смага.

ДО МОЛОДОСТІ

Пройду її не знаю: стрінусь ненароком
Чи розминусь, щоб потім крізь літа
Петрів батіг манив блакитним оком,
Стелилась мрії доріжка золота.

Пройду її не знаю: забуєс цвітом
Високий лицень, дівчини краса,
Чи вдарить кінь видзвонливим копитом
І брязк вудил зубами покуса.

Нехай летить і кличе в даль співучу
Земля моя — любові сторона.
Я сам здіймусь на щонайвищу кручу,
Як світлих книг бринітиме струна.

* *
*

Пробіга за гай
Наш блакитний май.

Далечінь лунка
Манить, не змовка.

І ріка прозора
Лине, як і вчора,

В березі крутім,
У дощі густім.

Ніжна, білокора
У беріз покора.

Я у гай піду,
В літо забреду.

Заходом червоним
Пролетить із дзвоном

Дня краса лунка,
Річка гомінка.

За дуби, за гай
Пробігає май.

* *
*

Мені мріються човен, та весла,
Та ще глід, паче біле крило.
Там, де крига над річкою скресла,
Не весна над водою воскресла —
То дитинство відкрило чоло.

Мені мріються слово і казка,
Голос матері, рідний навік.
Нижній ранок відеречком брязка.
Дві сестри — перемога й поразка —
Перед шляхом стоять оддалік.

Що для мене в житті найдорожче?
Хліб, і вітер, і добра вода.
Я у радість повірив давно ще.
Здрастуй, світе,— зими переможче,
Здрастуй, гілко пісень молода!

* *
*

Уже не тектиме березовий сік.
Чекай, побратиме, іще один рік,
Щоб він тут краплисто, сріблисто потік.

Не буде бриніть криничками пора,
Що надить синиць і дітвору збира.
Та бігтиме стежка у лісу глибинь,
І сонця мережка прогляне крізь тінь.

Верхів'я зеленого мріє стіна,
І зорить на мене беріз білина:
Дрібнесеньке листя вже має вона.
Панує над лісом така світлина!
Лиш темною кроною грає сосна,
Що знає про бурі й про віхоли зна.

Уже не тектиме березовий сік.
Чекай, побратиме, іще один рік,
Щоб він через зиму у весну потік.

Та бігтиме стежка у хащ глибину,
Й котитиме горлик весняну луну!

* *
*

Балочки та балачки —
Все це у степах.
Цвіту хиляться стрічки,
Вітер аж запах.

Вийду, гляну звідтіля,
Де ромашки сніг,
Де співа стара земля
У пастушій ріг.

Земляний горіх пала,
Червоно мигтить.
Срібний усміх джерела
В тирсі шелестить.

Гей, та й снізь ж як навкруг,
Затишно в степах!
Од маслин, од лісосмуг
Вітер аж запах.

Ніжні тіні простеля
Плетиво доріг.
Як далеко звідсіля
Батьківський поріг!

Як прозоро глибину
Обрії переткав!
Сипле цвітом по лану
Таврії рукав.

Балочки та балачки —
Все це у степах.
Линуть марева річки,
Вітер аж запах.

* *
*

Синьо вдарить барвінок у мідну суремку
Молоденької провесни, квітня в гаю.
Я літа золоті, як життя, в оберемку
Понесу на червону китайку твою.

Усміхнися до мене, мов сонце до явора.
Чорну землю обдай великоднім теплом,
Щоб на сурмі твоїй (попрошу я у гравера)
Україна цвіла і рядком, і чолом.

Поклади на долоні хрещатої рути,
І дихни, і зітхни, і загиблих оплач.
Серед чорних тернів, серед лютої скрути
Я — твій, мамо, боєць, оборонець, сурмач!

Нахили наді мною журбою злютовані,
Посивілі століття і тихі літа.
Чистотою снігів мої рани бинтовані
Обцілуй і барвінком приляж на уста.

ЛІТО

Грають літа медоцвіти —
Ой краса!
Синню хлюпають крізь віти
Небеса.

І метелики в таночку —
Наче сніг.

На мою нову сорочку
Промінь ліг.

То сміється любе сонце
Угорі.
У моє ясне віконце
Вліз горіх.

Од ворітець до веранди —
Любо так!
Пригорнувся до троянди
Повний мак.

Грають літа медоцвіти —
Ой краса!
Синню хлюпають крізь віти
Небеса.

Я у тінь привітну стану
У саду,
Щиру пісню про кохану
Заведу.

Вітер буйний, кучерявий
Зашумів.
Заспівав я про чорняву,
Як умів.

Деревам не буде скрушно:
Зливи ждуть.
Грім гримкоче добродушно,
Хмари йдуть.

Хилить літо медоцвіти —
Ой краса!

Золотим дощем крізь віти
Провиса.

Од ворітець до веранди —
Любо так!
Віють свіжістю троянди
Й повний мак.

Вітер буйний, кучерявий
Зашумів,
Пелюстки струснув із лави
Та й замів.

* *

*

Золоточубим піонером
Здається липень, що озерам
Привіт вечірній посила.
І нерипким сосновим дверям
Діброва снитись почала.
Залізо давнє — чорний ферум —
Зустріло висвіт джерела.
І голубиним чистим перам
Замріла стежечка мала.
І ліс не став іще папером,
Співа про волю й про орла!

* *

*

На калині — біла хустка,
Літа смуга золота.
Гай тепер — не чорна пустка:
Он метелик проліта,

Он ромашка на доріжку
Перехитує вінком.
Не забувши про усмішку,
День зробивсь мандрівником.

* *
*

Чурлі, чурлі — сік дзюркоче,
Тихо крапає, дзвенить.
Під берези вийди, noche, —
Світ і простір гомонить.

Десь на рейках потяг стука
І земля аж стугонить.
Кличуть гай, ріка і лука:
Йде весна золоторука —
Сік березовий дзвенить.

Розсіка часу шаблюка
Весняних акордів нить.
Діду голосом онука
Світ пробуджений дзвенить.
Гордий час припав до лука —
Скільки ж стріл йому ронить!

Чурлі, чурлі — сік дзюркоче,
Тихо крапає, дзвенить.
Під берези вийди, noche, —
Світ і простір гомонить.

* *
*

Золота матусе,
Радосте моя.
Ходить літо русе,
А за ним і я.

Яблуко червоне
Пада на поріг.
Воля не боронить
Жодної з доріг.

Десь понад стенами —
Рокіт літака.
Цвіт попід стопами
Дні мої гука.

Золота матусе,
Радосте моя.
Ходить літо русе,
А за ним і я.

* *
*

Біля чапель, біля чапель,
Біля Чаплиного ми
До дзвінких блакитних крапель
Докотились, мов громи.

Був то ситець а чи штапель,
Та дівчат не видно тих,
Що цвіли в намисті крапель
На стежинах золотих.

* *

*

Розвороти круті в блискавиць та у грому:
Пелюстини троянд обриває середина літа,
Чорна туча стоїть біля нашого дому,
Світлих крапель дощу жде земля розігріта.

Розвороти круті у тополь та у бурі:
Три стволи розчахнуло, спалило четвертий.
Гляньте: коней важких у страшному алюрі
Грім землею жене, наче Марко Безсмертний.

Розвороти круті у забрюханих вулиць:
Та, мов річка, тече, ну, а та вже — як море.
Під біленьку хатину приб'ється прибулець,
І прихилить земля йому небо прозоре.

* *

*

Горді коні літа бігли по алеї,
Розірвавши липня золотисті шлеї.
Усміхалась мила: перстень був у неї.
Хлюпотіла річка доленьки моєї.

Тихо так і тонко, мов коса білява,
Простелилась ніжність на мої рукава.
І в душі здається: то лебідка плава,
То озветься горлик, мов пора ласкава.

*   *

*

З яких доріг, мов сива доля,
Приходить осінь гомінка?
Од чорних ріль посеред поля
Моя крилатіє рука.

Я знаю сам, що темні тучі
Освітить молодість мені.
Мотиви смутку неминучі,
Як дощ, як пісня, як вогні.

З якого дня дзвінка і ніжна
Бринить любов'ю далина?
Як вишня, буря білосніжна
На грудях вітру засина.

Я знаю сам, що друг і ворог
Забудуть згадувать мене,
Як у весняних коридорах
Бузком солодкий день зітхне.

З яких доріг, мов сива доля,
Приходить осінь гомінка?
Од чорних ріль посеред поля
Моя крилатіє рука.

*   *

*

Знову грудень білий, мов завія,
Ходить тихо між гаїв-дібров.
І дзвінке ім'я твоє — Марія
Заплітає вітер до розмов.

Лине голуб на причілок хати,
Пробігає світла дітвора,
Щоб казок і риби попрохати
У старого сивого Дніпра.

Щоб калина в кетязі червонім
Пурпуріла над легку таріль.
Щоб земля, де усмішки ми роним,
Слала стежку до найдальших ріль.

Знову грудень білий, мов завія,
Розсипає промені в гаю.
І дзвінке ім'я твоє — Марія
Славлю я в дніпровому краю.

ЗИМОВИЙ ДЕНЬ

Там, де річка ніжна
Тихо протіка,
Стежка дивосніжна
Молодість гука.

Світла тиша галяв,
Голосу луна.
В снах зими — провалля,
В пролісках — весна.

Видно так далеко,
Дзвонить щастям гай.
Повертайсь, лелеко,
В березневий край!

* *

*

Хмарною облогою
Мчать вітри в поля.
Добрих сил дорогою
Вересень гуля.

Ронить темні жолуді
Віковий крислань.
Світ без сміху молоді —
Справжня глухомань!

Світ без дзвону молота,
Без пісень життя —
Те, що гайі без золота
І без майбуття.

Скільки людям викус
Гордих днів коваль,
І любов великая
Задзвенить, мов сталь!

* *

*

Зими зелений світлий гай —
Весела хаща ялинкова
І вам згадається нехай,
Як днів надії ніжна мова.

Шлях, припорошений сріблом
Блакитноокої хуртечі,

То березень — білий метелик
Летить на струмка течію.

То сну фіалкового повів
Розбуркує сили землі.
Немає для того заковів,
Хто променем сяє в імлі.

Немає для березня впину,
Він молодість нашу верта.
Немає для того загину,
Хто сам, як зоря, зацвіта.

Сніг чистий, хороший, хороший
Під ноги летить мені знов.
Бери його й ним запорошуй
Ялинку, мов першу любов.

* *
*

Прилітають рідні птиці
Із чужих доріг,
І весна од залізниці
Протрубила в ріг.
Квітець скинув рукавиці,
Стежкою побіг.
Воду з чистої криниці
Хлюпає до ніг.
Сяють синові зіниці:
Квітець переміг.
І дзвенять про світ синиці

Над старий поріг.
День на колесо, на спиці
Сів собі, як зміг.
Прилітають рідні птиці
Із чужих доріг.
Від зірниці до зірниці
Біг би вітер, біг.
Та нема вже сніговиці —
В чорний переліг
Вітер переліг.
Квітню з доброї сириці
Виплівся батіг.
Грають коні в колісниці,
І дзвенять-дзвенять синиці
Над старий поріг.

• **В ДУШІ МОЇЙ ОДБИВСЯ**

Не кожен може мову
Нести, як правди суть.
Як синяву Дніпрову
Брати в серцях несуть.

В душі моїї одбився
Пісень крилатий дух.
Мій зір не притупився,
Глухим не став мій слух.

Моє коріння — в мові
Тряспл, Кармалюків.
У кремені й підкові —
Історія віків.

У сурем тоні міднім
Цвіте звитяг катран.
У кожнім звуці ріднім —
Любові океан.

Музичить солов'їно
В гапгунках сонця гай.
Красо моя — Вкраїно,
Співай мені, співай!

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Діденко Василь Іванович народився 3 лютого 1937 року в м. Гуляйполі (нині Запорізька область). Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1959). Друкується з 1953 року. Автор постичних збірок «Зацвітай, калино» (1957), «Під зорями ясними» (1961), «Заповітна земля» (1965), «Дивосвіти любові» (1969), «Дзвонять конвалії» (1972), «Мережки сонця» (1976), «Вродливий день» (1979), «Червоний вітер» (1982), «Дзвінка фонетика» (1984), а також книжок для дітей «Степовичка» (1965), «Берізка» (1975). Перу поета належить ряд текстів популярних пісень.

З М І С Т

«ЗАЦВІТАЙ, КАЛИНО» (1957)

- Зацвітай, калино 5
«Із клумб осінніх мерзлі квіти...» 5
Первоцвіти 6
«Веселка, наче вишивка...» 7
«Знову заходу крила червоні...» 7
«На землю яблука рум'яні...» 8
«Край городу вишні білі...» 8
«Свіжо пахнуть медом...» 9
«Присох листок у хатньому теплі...» 10
«Іде весна по семицвітнім мості...» 11

«ПІД ЗОРЯМИ ЯСНИМИ» (1961)

- Сурмач 12
«Не мені сидіти в хаті сидьма...» 13
«В селі копають картоплі...» 13
«Біля воріт весільні коні...» 14
Ходімо 14
«Скоро осінь... Та що в тім лихого?» 14
«Жито край дороги...» 15
«Помереж мені, мила, сорочку...» 15
«Чи тому, що ти збирала...» 16
«У весняного сонечка полиску...» 17
Мати 18
Батько 18

«ЗАПОВІТНА ЗЕМЛЯ» (1965)

- Запоріжжя 20
«Вулиця моєї милої...» 20
«Віщують осінь яблука червоні...» 21
«Лине днина тепла і прозора...» 21
Пісня 22
Думка 22
«Вже квіти осені останні...» 23
Таврія 24
Віхола 24
Синови України 25
Заклик 25
Провесінь 26
Тарас Шевченко. К а н т а т а 27
«Хіба Дніпро глибінню втане...» 28
Дощ 29
«Одфіолетилась гроза...» 29
«Все відкину — й золотаві павіти...» 29
«Позаду вже Київ і Ніжин» 30
«Лягла в малиновій лямівці...» 30
Доба космічна 31
«Пливе листків червінь остання...» 31
Малюнок 32
«В посутенілому саду ми...» 32
- ## «ДИВОСВІТИ ЛЮБОВІ» (1969)
- «Приходить зрілість, як хороший друг...» 34
Довженкова дума 34
«Людині важко жити самотою» 35
«Україно, стань моєю долею...» 35

- 18 вересня 36
Запорізький розмай 37
«Синіє вечір. У воді...» 38
«Ще бунт вогню у забуття не канув...» 38
Рильський 39
Боротьба 40
Спогад про весну 40
«Цього листа пишу тобі з готелю...» 41
«Од твоєї шовкової ласки...» 42
«Дарує осінь яблукам рум'яним...» 42
Журавлі 43
Перстень 44
Другові 44
«Чогось так жаль мені бува...» 45
На сінокосі 45
«Колись до тебе в гості завіта...» 46

«ДЗВОНЯТЬ КОНВАЛІЇ» (1972)
Чернігів 47
Максим Рильський 49
«Прикопано троянди. Світлий сум...» 51
«В зимовім лісі обліта...» 51
«Рясному спігові не досить...» 52
Весняне пробудження 52
«З голубої крихти льоду...» 53
«Чому, прозора весно, плакати...» 54
Дзвонять конвалії 55
Рибальська усмішка 55
Соняшники 55
«Чи перебрódив ти ліси...» 56

- 18 вересня 36
- Запорізький розмай 37
- «Синіє вечір. У воді...» 38
- «Ще бунт вогню у забуття не канув...» 38
- Рильський 39
- Боротьба 40
- Спогад про весну 40
- «Цього листа пишу тобі з готелю...» 41
- «Од твоєї шовкової ласки...» 42
- «Дарує осінь яблукам рум'яним...» 42
- Журавлі 43
- Перстень 44
- Другові 44
- «Чогось так жаль мені бува...» 45
- На сінокосі 45
- «Колись до тебе в гості завіта...» 46
- «ДЗВОНЯТЬ КОНВАЛІЇ» (1972)**
- Чернігів 47
- Максим Рильський 49
- «Прикопано троянди. Світлий сум...» 51
- «В зимовім лісі обліта...» 51
- «Рясному снігові не досить...» 52
- Весняне пробудження 52
- «З голубої крихти льоду...» 53
- «Чому, прозора весно, плакати...» 54
- Дзвонять конвалії 55
- Рибальська усмішка 55
- Соняшники 55
- «Чи перебрóдив ти ліси...» 56

- «Розпрозорену сіль вересневого неба...» 56
 «Де ламка, тендітна папороть...» 57
 «Розливає тепла осінь...» 58
 «Гіллястий глід вінчає днину тиху...» 58
 «Вже гаряче полум'я...» 58
 «Знов рудому бігти лису...» 59
 «Я у саду копав на зиму...» 59
 Між рідних вулиць 60
 «Хилить яблука червоні...» 60
 «І знову за вереснем тихим...» 61

«МЕРЕЖКИ СОНЦЯ» (1976)

- «Шипшиною червоною...» 62
 «Крону з кроною посплітано...» 63
 «Любов до природи — любов до людини» 64
 «Білі яблуні! Вдарте об хмари...» 65
 Ірпінь 65
 «Ой, немало проходив я пішки...» 66
 «Над фіалками синіми березень лине...» 67
 «Де-де тримаються льоди...» 68
 «У березні, друже, у березні...» 68
 «Синиччина сопілка...» 69
 «Вже весна іде на луки...» 70
 «Гей, на корені вузластому...» 70
 «Де поле снігом крилось біло...» 71
 «Ми знов удвох простягнем руки...» 72
 Проводи літа 73
 «Червоне літо, любе літо...» 74
 «Пішло бронзовіти у лісі...» 75
 «Ще сяє небо синьо, як і влітку...» 75

- «Прозорий вересень над садом висне...» 76
- «Бабиним літом обплута...» 76
- «Подбала осінь загодя...» 77
- «У грудні гордо, урочисто...» 78
- «ВРОДЛИВИЙ ДЕНЬ» (1979)**
- «Од пролісків тіні блакитні...» 79
- Літо 79
- Соняшникові на вулиці Артема в Києві 80
- «Рожевий сон відгомонілих...» 81
- «Терене мій, терене...» 82
- «Світляки розсипа на моря...» 83
- Хміль 84
- Шевченко 84
- «Добридень, кленовий низенький поріжку...» 85
- «Ти хотіла спокою...» 86
- «Спізніле сиве сонне літо...» 86
- «Закрався тихо піжний тон...» 87
- «Заліаним дзвоном день почато» 87
- «Альпійська синя квітка...» 87
- «З далеких мандрів повертають птиці...» 89
- Ритми вересня 90
- «Над батьківським домом палає зоря...» 91
- Орел 92
- «Гаю радість білоряста...» 93
- «На голій віті грають зелено...» 94
- «ЧЕРВОНИЙ ВІТЕР» (1982)**
- «Одежу білу скинула зима» 95
- «Приходь до мене, голуба і чиста...» 96

- «Грає сонячна ліщина...» 96
 «Ви з літніми побратані...» 97
 «Очерет прийшов у гості...» 98
 Літо 98
 «Ріка в осінні тихі плеса...» 100
 «Я гайну у степ, що травами...» 100
 «Там, де річкою гони розшаблені...» 101
 Доля в пахучім вінку 102
 Березень 103
 «Світла дорога біжить у степи» 104
 «Під білою березою...» 104
 «Троянди кущ, троянди кущ...» 105
 «Зелена даль...» 106
 «Легендою далекою...» 106
 «Ізнову білою рукою...» 107
 «На конваліях роса...» 108
 «Що розкажуть щиглі омеляхам...» 109
 «Світе мій у цвіті й зелені...» 109
 «Вінницького літа світиться вінок» 110
 «Зелений гомоне, зелений...» 110
 Осіння стежинка. Лірична поема 111

«ДЗВІНКА ФОНЕТИКА» (1984)

- «Од Тичини йтиме світло...» 116
 «Червоним чорнилом написано: мак...» 117
 «Запорізьке сонце знову піднялось...» 118
 Рух 119
 Ширококрилий березень 119
 «Де зелений край...» 120

Чорноморська хвиля	121
«В сімнадцять літ...»	122
«Летить, рокоче високо і рівно...»	123
Матері	123
До молодості	124
«Пробіга за гай...»	124
«Мені мріються човен, та весла...»	125
«Уже не тектиме березовий сік»	126
«Балочки та балачки...»	127
«Синьо вдарить барвінок у мідну суремку...»	128
Літо	128
«Золоточубим піонером...»	130
«На калині — біла хустка...»	130
«Чурлі, чурлі — сік дзюркоче...»	131
«Золота матусе...»	132
«Біля чапель, біля чапель...»	132
«Розвороти круті в блискавиць та у грому...»	133
«Горді коні літа бігли по алеї...»	133
«З яких доріг, мов сива доля...»	134
«Знову грудень білий, мов завія...»	134
Зимовий день	135
«Хмарною облогою...»	136
«Зими зелений світлий гай...»	136
«Сніг чистий, хороший, хороший...»	137
«Прилітають рідні птиці...»	138
В душі моїй одбився	139
Біографічна довідка	141

**ВАСИЛИЙ ИВАНОВИЧ
ДИДЕНКО**

ДИВОКРАЙ

Стихотворения

Киев, издательство
художественной литературы
«Днипро», 1987
(На украинском языке)

Редактор М. Н. Москаленко
Художник Є. І. Муштенко
Художній редактор В. П. Мазниченко
Технічні редактори І. І. Євграфова,
Н. К. Достатня
Коректори О. С. Зінченко,
Н. В. Рогоза

Інформ. бланк № 3829

Здано до складання 23.02.87.
Підписано до друку 30.03.87.
Формат 70×90^{1/32}.
Папір друкарський № 1.
Гарнітура звичайна нова.
Друк високий.
Умовн. друк. арк. 5,558.
Умовн. фарбовідб. 6,216.
Обл.-вид. арк. 5,127.
Тираж 1700 пр.
Зам. 7—67.
Ціна 80 к.

Видавництво
художньої літератури «Дніпро».
252601, Київ-МСП,
вул. Володимирська, 42.

Київська книжкова фабрика
«Жовтень».
252053, Київ, вул. Артема, 25.

Діденко В. І.
Д44 Дивокрай. Поезії.— К.: Дніпро, 1987.—
148 с.

Віршам сучасного українського радянського поета притаманне вдумливе ставлення до традицій вітчизняної поетичної культури, своєрідність ліричного світобачення, загострене відчуття краси рідної землі. До книжки увійшли найкращі вірші поета з його попередніх видань.

Д 4702590200—106
М205(04)—87 106.87

84Ук7—5

**ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ «ДНІПРО»**

**Вийшли в світ
та готуються до друку
1987 рік**

П о е з і я

Базилевський В. О.
ВИБРАНЕ

Бичко В. В.
ЛІРИКА

Гончарук З. В.
ДОМІНАНТА

Грабовський В. Б.
ПОЕЗІЇ

Гудима А. Д.
РОДИЗЕМЛЯ

Забашта Л. В.
ВИБРАНЕ

Каневський Д. І.
ВІТЧИЗНА ВОЇНІВ

Кащук Н. О.
ЯРІНЬ

Малишко В. А.
ДОТОРК

Мордань В. Г.
НА РУШНИКУ ЗОРІ

Плоткін Г. Д.
ВИБРАНІ ТВОРИ
в 2-х томах

Поліщук В. Л.
ВИБРАНЕ

Скирда Л. М.
ДНІ І НОЧІ

Швець В. С.
ВИБРАНІ ТВОРИ
в 2-х томах

Ющенко О. Я.
ВИБРАНЕ

